

VAASAN YLIOPISTO

Filosofinen tiedekunta

Pauliina Puronaho

Onnistujatarinoiden retorinen rakenne ja funktiot

Nykysuomen pro gradu -tutkielma

Vaasa 2014

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
1 JOHDANTO	5
1.1 Tutkimuksen tavoite	6
1.2 Tutkimusaineisto	7
1.3 Menetelmä	9
1.4 Aikaisempi tutkimus	11
2 TUTKIMUKSEN TAUSTA	14
2.1 Onnistujatarinat osana organisaatioviestintää	14
2.2 Kehonmuokkaus ilmiönä	15
3 RETORISEN RAKENTEEN TEORIA	17
3.1 Hierarkiaperiaate: ytimet ja satelliitit	17
3.2 Retorisen rakenteen teoria menetelmänä	20
3.3 Erilaiset suhdetyypit	23
3.3.1 Esitystapasuhteet	23
3.3.2 Sisältösuhteet	29
3.3.3 Moniytimiset suhteet	38
4 ONNISTUJATARINOIDEN ERI OSAT	41
4.1 Ei-toivottava lähtötilanne	41
4.2 Käänteentekevät tapahtumat	43
4.2.1 Päätös tilanteen muuttamisesta	43
4.2.2 Tavoitteiden saavuttamisen keinot	45
4.3 Nykytilanne ja tulevaisuus	47
4.4 Muut osat: kommentit ja tervehdykset	49
5 ONNISTUJATARINOIDEN KOKONAISRAKENNE	53
5.1 Aristoteelinen kolmijako	53

5.2 Tarina ilman alkua	56
5.3 Kompleksinen rakenne	57
6 TULOKSET JA PÄÄTELMÄT	60
6.1 Onnistujatarinoiden rakenne	60
6.2 Onnistujatarinoiden kaksi tehtävää	62
6.3 Pohdintaa rakenteista ja funktioista	64
6.4 Teorian soveltamisen haasteet ja mahdolliset jatkotutkimusaiheet	66
LÄHTEET	69
LIITTEET	
Liite 1. Facebook-sivun onnistujatarina	75
Liite 2. Kotisivujen onnistujatarina	76

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta**

Tekijä:	Pauliina Puronaho
Pro gradu -tutkielma:	Onnistujatarinoiden retorinen rakenne ja funktiot
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Oppiaine:	Nykysuomi
Valmistumisvuosi:	2014
Työn ohjaaja:	Esa Lehtinen

TIIVISTELMÄ:

Pro gradu -tutkielmassa selvitetään onnistujatarinoiden retorinen rakenne ja funktiot. Tutkielman uutuusarvo piilee tarinoissa vallitsevassa läskittömyyden ihanteessa, joka on ominaista nykyaikaiselle fitnesskulttuurille. Aineisto on peräisin valmennuspalveluja tarjoavan FitFarmin Facebook-sivulta ja kotisivuilta.

Tutkimuksen teoriapohjana on retorisen rakenteen teoria. Teksti nähdään siinä hierarkisena kokonaisuutena, jonka osista toiset ovat keskeisiä, ytimiä, ja toiset näihin alisteisessa suhteessa olevia satelliitteja. Osat muodostavat keskenään merkityksellisiä suhteita. Teoria itsessään tarjoaa analyysimenetelmän, joka on erilaisten suhdetyyppien määrittelytekstinosien välille. Tällä menetelmällä päästään käsiksi tekstilajin funktioihin.

Tekstilajitason rakennekuvaus onnistujatarinoista paljastaa, että kommunikatiivisia päämääriä on ainakin kaksi: motivointi ja positiivisten mielikuvien herättäminen. Näihin päämääriin pyrkivät niin tarinan kirjoittaja kuin sen julkaissut yritysikin. Tavallisimmin onnistujatarinan rakenne jakaantuu aristoteelisesti alkuun, keskikohtaan ja loppuun. Alussa kuvataan kriisejä, keskikohdassa käännteentekeviä tapahtumia ja lopussa ratkaisu- ja suhteessa alun kriiseihin.

Kirjoittajat kuvaavat alun kriisien syitä kuten lihavuutta omasta tahdosta riippumattomaksi, mutta korostavat tahdonalaisuutta ja omaa aktiivisuutta käännteentekevissä tapahtumissa, joissa tilannetta korjataan. Tarinassa voidaan esittää myös ainoastaan ratkaisu ilman ongelmaa: kehonmuokkausprosessi on aiheuttanut positiivisia asioita, joille vastaavia negatiivisia asioita ei lähtötilanteessa ole kuvattu. Kehonmuokkauksen kuvataan siis poikkeuksetta johtaneen myönteisiin asioihin.

Lihavuus sinänsä riittää aiheuttamaan tarinan alun kriisin, kun taas lähtötilanteessaan alipainoisilla ainoastaan laihuus ei ole syy kehonmuokkauksen aloittamiselle. Vaikka onnistujatarinat vastaavat fit-vartalon tavoittelun nykytrendeihin, valtaosaan niistä kätkeytyy konventio niin kutsutusta perinteisestä laihdutustarinasta, jossa lihavuus on poikkeuksetta ei-toivottava asia ja painon putoaminen on ratkaisu moniin ongelmiin.

AVAINSANAT: Retorisen rakenteen teoria, tarina, laihdutus, fitness

1 JOHDANTO

”Läskissähän ei ole mitään vikaa, mutta jos kuitenkin haluat siitä eroon...”

Näillä sanoilla valmennuspalveluja tarjoava FitFarm aloittaa nettivalmennusmainoksensa. Julkisissa diskursseissa tarjotaankin usein valmis kuva siitä, miten painoon tulisi suhtautua: Jaffe Coupland ja Justine Coupland (2009) ovat tutkineet vartalon muodon ja painonpudotuksen julkisia diskursseja ja todenneet, että ylipainoisen väestön osuuden jatkuvasta kasvusta puhutaan niin poliittisissa kuin viihteellisissäkin konteksteissa. Kansan paisumista kuvataan Britanniassa ja Yhdysvalloissa muun muassa epidemiana ja kriisinä. (Coupland & Coupland 2009: 231–233)

Tällainen puhetapa on tuttua Suomessakin: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n (2013) *Kansallisessa lihavuusohjelmassa* lihavuutta kuvataan muun muassa kansanterveydellisenä ja -taloudellisenä häiriönä. Julkinen painonhallinta puolestaan on suurta viihdettä monissa medioissa. Televisiosta voi seurata useillakin kanavilla suuria pudotajia, rakkaita pullukoita, dieetinvaihtajia ja superdieettaajia, ja jollei tämä riitä, aiheeseen liittyvää tarinaa tulvii esimerkiksi blogeista, keltaisten lehtien sivuilta ja aikakauslehdistä.

Tutkin pro gradu -tutkielmassani FitFarmin kehonmuokkaustarinoita. Yritys nimittää tarinoiden päähenkilöitä onnistujiksi, minkä vuoksi viitataan aineistoon onnistujatarinoina. Nämä tarinat ovat kertomuksia siitä, miten kertojat ovat muokanneet kehoaan kohti tavoitteitaan. Lihavuutta ja laihduttamista on tutkittu aikaisemminkin monilla eri tieteenaloilla, mutta oman tutkimukseni aineistossa on myös tarinoita, joiden päähenkilö on laihduttamisen sijaan kasvattanut lihasmassaa. Tarinoissa vallitsee sellainen läskitömyyden ihanne, joka Tarja Tolosen (2001: 82) mukaan saavutetaan nimenomaan fitnesskulttuuriin liittyvällä, monipuolisella itsensä muokkauksella. tarinat ovat peräisin valmennuspalveluja tarjoavan FitFarmin Facebook-sivulta ja kotisivuilta.

1.1 Tutkimuksen tavoite

Analysoin tutkimuksessani onnistujatarinoiden rakennetta, koska tämänkaltaista aineistoa ei ole aikaisemmin tutkittu rakennenäkökulmasta. Rakennetta analysoimalla voin määrittellä, millaisia onnistujatarinat ovat tekstilajina. Rakenteen onkin ajateltu määrittävän tekstilajia Brian Paltridgen (1997: 36–37) mukaan jo folkloristiikassa. Rakennenäkökulmaa edustavat nykykielitieteessä muiden muassa systeemis-funktionaalisen kielentutkimuksen uranuurtajat Michael Halliday ja Ruqaiya Hasan (1985), näiden jalanjälkiä seurannut Sydneyn koulukunta ja oman tutkimukseni taustateoria, Mannin ja Thompsonin (1987) retorisen rakenteen teoria.

Tekstilaji on Suzanne Egginsin ja James Martinin (1997: 236) mukaan tapa käyttää kieltä niin, että tietty kulttuurisesti vakiintunut tehtävä täyttyy. Tämän tutkimuksen aineisto kuuluu laajemmin kertomuksiin. Käsitän kertomuksen juonen organisoimana tapahtumien ja toimintojen kokonaisuutena. Kertomuksen käsitteen laajaa käyttöä on kritisoitu (esim. Matti Hyvärinen 2008), ja muiden muassa Teppo Sintonen (1999: 63) erottaa kertomuksen ja tarinan toisistaan niin, että kertomus pitää sisällään tarinan, henkilöt, kertojan sekä kerrontatilanteen, kun taas tarina on vain kertomuksen juoni. Käytän kuitenkin tarinaa ja kertomusta toistensa synonyymeina, vaikka termejä on määritelty narratiivisen tutkimuksen kentällä eri tavoin.

Kirjallisuudentutkija Shlomith Rimmon-Kennanin (2002: 11) mukaan ihmisen identiteetti rakentuu kertomuksista. Nämä kertomukset jakaantuvat kolmeen: ne, joita kerromme itse, ne, joita meistä kerrotaan ja ne, jotka toimivat meille mallikertomuksina. Kertomuksellisuus suuntaa elämäämme ja tekemiämme ratkaisuja (Rimmon-Kennan 2002: 11). Tämän vuoksi kertomusten tutkiminen on tärkeää.

FitFarm (2013) nimeää tarinoiden päähenkilöt onnistujiksi. Tämä nimitys implikoi sitä, että kertomuksissa on positiivinen sävy, muutos toivottuun suuntaan. Hannele Harjusen (2004: 243) mukaan hoikka vartalo on länsimaisessa yhteiskunnassa erityisesti naisille normi, johon tulee pyrkiä. Olettamuksena onkin, että onnistujatarinoiden yksi tehtävä on tarinankertojan näkökulmasta arvostuksen tai ihailun kohteeksi pääseminen. Toinen

tehtävä voi olla lukijoiden motivointi vallitsevien ulkonäkönormien mukaisen kehon tavoitteluun.

Toisaalta onnistujatarinat ovat osa FitFarmin organisaatioviestintää, sillä onhan yritys valinnut esitellä niitä niin Facebook-sivullaan kuin kotisivullaankin. Rakennelähtöiset tekstintutkijat korostavatkin, että kielenkäyttö on tietoisten valintojen tekemistä (esim. Halliday & Matthiensen 2004: 29). Pirjo Vuokon (2003: 18) mukaan organisaatioviestinnän tarkoitus ei ole ainoastaan välittää tietoa, vaan myös välittää positiivisia mielikuvia ja tehdä organisaatiosta houkutteleva. Sally Wyke ja Sue Ziebland (2012: 239) ovat määritelleet kolme syytä sille, miksi käytöksen muuttamiseen keskittyvät sivustot laittavat esille muutostarinoita. Tarinoita laitetaan heidän mukaansa esille mainostusmielessä, havainnollistaviksi esimerkeiksi tai yleensäkin rohkaisun tai inspiraation lähteiksi. Tutkimuksen organisaatioviestinnällistä taustaa esitellään laajemmin alaluvussa 2.1.

Tutkimukseni tavoitteena on eritellä muutostarinoiden kokonaisrakennetta ja funktioita. Vastaan seuraaviin kysymyksiin: Millainen on onnistujatarinoiden rakenne? Miten eri osia voisi luonnehtia? Miten tarinoilla pyritään vaikuttamaan lukijaan?

1.2 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineistonani on 37 kehonmuokkaustarinaa, jotka on kerätty 24.9.2013 FitFarmin Facebook-sivulta ja kotisivuilta. FitFarm on vuonna 2010 perustettu valmennuspalveluja tarjoava yritys. Sen leivissä työskentelee enimmäkseen valmentajia ja personal trainereita. (FitFarm 2013)

FitFarm on valikoitunut tutkimukseeni mukaan siksi, että se on ollut näkyvästi esillä mediassa viime vuosina. Televisiossa pyöri vuonna 2012 lifestyleohjelma Jutta ja superdieetit, jossa seurattiin FitFarmin valmennuksessa olevien asiakkaiden muutostarinoita, kuten matkaa kohti fitness-kilpailuja tai radikaalisti kevyempää kehoa. Vuonna 2013 esitettiin kaksi kautta samalla periaatteella toimivaa Jutta ja puolen vuoden superdieetit -sarjaa. Tässä ohjelmassa oli ensimmäisestä poiketen ainoastaan laihduttajia.

(Livtv 2013) Lisäksi FitFarm on esillä sosiaalisessa mediassa, kuten Facebookissa ja saliharjoitteluun, laihduttamiseen tai fitness-urheiluun liittyvissä blogeissa.

Olen valinnut tutkimusaineistokseni sekä Facebook-sivun että kotisivujen onnistujatarinat siksi, että kummassakaan lähteessä ei yksinään olisi ollut riittävästi aineistoa. Facebook-sivun tarinoita on aineistossa 24 ja kotisivujen tarinoita 13. Tyypillisessä tarinassa minäkertoja kuvailee kehonmuokausprosessinsa lähtötilanteen, esimerkiksi, millaista oli hänen kokemuksensa mukaan elää ylipainoisena. Tarinoissa kerrotaan, mitä valmennusmuotoa käyttämällä kehonmuokkaus on toteutettu ja, millainen on nykytilanne. Lähes kaikissa tarinoissa kerrotaan muuttujan paino ennen ja jälkeen valmennusjakson. Suuressa roolissa tarinoissa ovat myös ennen ja jälkeen -kuvat, jotka valaisevat lukijalle konkreettisen muutoksen. En kuitenkaan ole ottanut kuvia mukaan aineistooni, sillä käyttämäni menetelmä soveltuu vain tekstianalyysiin.

Aineiston kerääminen on ollut systemaattista, mikä tarkoittaa, että tarkastelen tutkielmassani kaikkia tarinoita, jotka ovat olleet mainituissa lähteissä keräysajankohtana. Keräysajankohta on tutkielman aloittamispäivä. Keräysajankohta on rajattu yhteen päivään, sillä koska aineistolähteet ovat Internetissä, niiden sisältöä muokataan jatkuvasti. En siis ole ottanut tutkimusaineistooni keräysajankohdan jälkeen mainituissa lähteissä julkaistuja onnistujatarinoita, enkä poistanut aineistosta tarinoita, jotka mahdollisesti on poistettu sivuilta keräysajankohdan jälkeen.

Facebook-sivun tarinat on julkaistu aikavälillä 8.8.2012–5.9.2013. Kotisivujen tarinoita ei näe niiden julkaisuajankohtaa, mutta tarinoissa esiintyvien aikamääreiden perusteella voi olettaa, että tarinat on kirjoitettu aikaisintaan vuonna 2012. Tutkimusaineisto on siis tuore. Aineiston tarinoiden keskipituus on 265 sanaa. Facebook-sivulla olevat tarinat ovat keskimäärin 186-sanaisia, kun taas kotisivujen tarinoiden keskipituus on 388 sanaa. Valtaosa tarinoista kertoo laihduttamisesta, mutta aineistossa on myös kolme tarinaa, joissa kertojan kehonmuokkaustavoitteena on lihasten kasvatus ja siten kehon massan lisäys. Osa tarinan henkilöistä puolestaan on ensin laihduttanut ja sittemmin alkanut harrastaa fitnessurheilua.

Olen valinnut tietyn kohdeyrityksen tutkimukseeni myös siksi, että aineiston konteksti olisi mahdollisimman yhtenevä. Michael Halliday ja Ruqaiya Hasan (1985: 5) ovat korostaneet kontekstin käsitteen tärkeyttä kielestä puhuttaessa: kieli on olemassa vain silloin, kun se toimii jossain ympäristössä. FitFarmin onnistujatarinoista erityisen mielenkiintoisia tekee se, että ne ovat minämuotoisia, muuttujien itsensä kirjoittamia tarinoita, mutta kun julkaisuja tarkastellaan kontekstissaan, ne ovat osa yrityksen viestintää.

Kontekstiin liittyvät tiiviisti *kirjoittajan* ja *lukijan* käsitteet (Amy Devitt 2008: 2–3; Mann & Thompson 1987: 4). Tutkimusaineistoni kirjoittajia on yhtä monta kuin tarinoitakin. Kukin kirjoittaja on asiakas, joka on käyttänyt yrityksen palvelua. Toisaalta tarinoiden taustalla on myös toinen kirjoittaja, itse yritys, abstrakti kollektiivi. Facebook-sivulla julkaistuissa onnistujatarinoissa ”yrityksen ääni” tulee selkeästi esiin tarinoihin liitetyissä kommentteissa, tervehdyksissä ja mainoslauseissa. Kotisivujen tarinoissa näkyy yrityksen konkreettinen kädenjälki ainoastaan tarinoiden otsikoiden ja väliotsikoiden muotoilussa. Yrityksessä on kuitenkin tehty tietoinen valinta siitä, että onnistujatarinoita käytetään osana viestintää. Lisäksi on tietenkin valittu, mitkä tarinat julkaistaan. Siksi tätä aineistoa tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon, että onnistujatarinat ovat osa yrityksen markkinointiviestintää.

Lukija sen sijaan on taho, jolle teksti on tarkoitettu. Lukijalla on sisäänrakennettua tietämystä kielestä ja kulttuurista, siitä kontekstista, jossa onnistujatarinat esiintyvät. Lukijaksi oletan henkilön, joka on kiinnostunut esimerkiksi liikunnasta, painonhallinnasta, omaelämäkerrallisista tarinoista tai fitnessurheilusta. Lukija ehkä harkitsee yrityksen asiakkuutta tai on jo sen asiakas.

1.3 Menetelmä

Tutkimukseni on kvalitatiivista tekstintutkimusta, jonka teoreettisena analyysivälineenä on William C. Mannin ja Sandra A. Thompsonin (1987) *Rhetorical structure theory* eli retorisen rakenteen teoria. Pääperiaatteena teoriassa on, että teksti on hierarkkinen kokonaisuus, jossa erilaiset tekstinosat ovat merkityksellisissä suhteissa keskenään. Tietyt

osat ovat keskeisiä ja toiset taas lisäyksiä. Keskeisiä osia kutsutaan ytimiksi (nucleus) ja näihin alisteisessa suhteessa olevia osia satelliiteiksi (satellite). Teoria itsessään tarjoaa analyysimenetelmän, jossa tekstinosien välille määritellään erilaisia suhdetyyppejä.

Retorisen rakenteen teoriaa on kehitelty ja täydennetty. Uusimpien esitysten tärkein lähde omassa tutkimuksessani on retorisen rakenteen teorian Internet-sivusto (Mann & Taboada 2012). Käytän teoriasta ja sen analyysistä myöhemmin alkuperäisnimestä muodostettua lyhennettä *RST*. Tätä lyhennettä ovat omissa tutkimuksissaan käyttäneet useat suomalaistutkijat, kuten Pirjo Karvonen (1995) ja Johanna Komppa (2012).

Olen jakanut aineiston analyysiyksiköihin juoksevin numeroin. Analysoitavana on koko julkaisu kuvia lukuun ottamatta. Juokseva numerointi näkyy tutkimuksen esimerkeissä siten, että esimerkkikatkelman sisällä on yläindeksissä analyysiyksiköiden numerot. Esimerkkikatkelmien lähdeviitteenä on lyhenne ”Fb” ja julkaisupäivämäärä silloin, kun tarina on peräisin FitFarmin Facebook-sivulta. Kotisivujen onnistujatarinoiden lähdeviitteenä on puolestaan ”FitFarm.fi” ja tarinan järjestysnumero. Näin on mahdollista erottaa toisistaan tarinat, joita on lainattu.

Analyysi on edennyt hierarkkisesti niin, että olen tarkastellut aineistosta ensin kahden lauseen välistä suhdetta ja edelleen näiden muodostaman kokonaisuuden suhdetta seuraavaan lauseeseen. Tämä on Marja-Liisa Kurosen (2004: 56) mukaan niin sanottu bottom up -rakenne: yksittäisistä analyysiyksiköistä päästään tarkastelemaan laajempia tekstinosia ja lopulta tekstiä kokonaisuudessaan. Osien välille olen määritellyt teorian mukaiset suhdetyypit, joista kerrotaan tarkemmin teorialuvussa 3. Tekstinosien välisiä suhteita havainnollistavat esimerkkien osana olevat puukuvaimet, joiden avulla lukijan on helpompi hahmottaa tekstin retorinen rakentuminen. Rakennetta tarkastelemalla olen tehnyt lopuksi päätelmiä onnistujatarinoiden retoriikasta ja funktioista.

1.4 Aikaisempi tutkimus

Tarkastelen omaa tutkielmaani yhtäältä suhteessa laihdutustarinoiden tutkimukseen ja toisaalta yleisemmin henkilökohtaisten elämänmuutosten tutkimukseen. Otan nämä kaksi näkökulmaa huomioon siksi, että kaikki tutkimusaineistoni onnistujatarinat eivät ole laihdutustarinoita, jolloin vertailu ainoastaan laihdutustarinoiden tutkimukseen tarjoaisi liian suppean perspektiivin. Kaikissa tarinoissa on kuitenkin vahvasti läsnä henkilökohtainen muutos, jota kirjoittaja pitää positiivisena. Tämän vuoksi on luontevaa vertailla tarinoiden rakennetta myös yleisemmin tutkimuksiin tarinoista, joiden keskiössä on positiivinen, henkilökohtainen elämänmuutos.

Marika Savukoski (2008) tarkastelee väitöskirjassaan anorektikoiden positiivisten selviytymistarinoiden narratiiveja. Savukosken (2008: 75) mukaan selviytymistarinoiden rakenne on tragediamainen: niissä on aristoteelisesti erotettavat alku, keskikohta ja loppu, ja ne etenevät teemojen avustuksella kronologisesti. Alussa on kriisejä, keskikohdassa käännteentekeviä tapahtumia ja loppuratkaisuna kuvataan onnistumisen ja eheyty-misen elämyksiä suhteessa alun kriiseihin. (Savukoski 2008: 75)

Charles Edgley (2006) on analysoinut kuntoilu- ja terveysaiheisia kuluttajanarratiiveja. Näissä on keskeistä hyvässä kunnossa olevan ja terveen vartalon myyminen ja juhlistaminen. Hyväkuntoinen ja terve vartalo ovat narratiiveissa yksi ja sama asia. Alan kaikkien julkaisujen – verkossa, lehdissä, kirjoissa, videoissa ja niin edelleen – viesti on yksiselitteinen: koska vartalo on muokattavissa terveeksi ja hyväkuntoiseksi, kenenkään ei tarvitse sietää itsessään poikkeavaa ruumiillisuutta (aberrant flesh). (Edgley 2006: 233; 235–236) Kehon muokkaamiseen on myös sosiaalinen paine: ne, jotka eivät täytä vaatimuksia ideaalivartalosta, leimataan kuluttajanarratiiveissa sohvaperunoiksi, laiskureiksi ja paksukaisiksi. Dieettiteollisuus korostaa Edgleyyn mukaan kehon ja mielen yhteyttä. Vartalo ei ole vain minuuden asuinpaikka, vaan sitä kuvataan suorana minuuden heijastumana. Äärimmillään yhteys näkyy kristillisten painonpudotusohjelmien narratiiveissa, joissa korostetaan ahneuden syntiä. (Edgley 2006: 235; 240–241). Edgley (emt.) on tarkastellut myös oman aineistoni kaltaisia onnistujatarinoita. Ennen ja jälkeen -tarinoissa on erotettavissa seuraavanlainen sykli: epätoivo, toivo, tuen saaminen ja lo-

pulta menestys. Tyypillistä tarinoissa on, että ”entisen” vartalon kuvataan olleen piilossa häpeän verhon takana, kun taas ”uutta” vartaloa esitellään ylpeänä. Kuri ja henkilökohdainen vastuu itsestä korostuvat tarinoissa. (Edgley 2006: 239)

Kulttuurin- ja sukupuolentutkija Pamela Moore (1997: 2) puolestaan on tehnyt havainnot kehonrakentajista, ja hänen mukaansa kehonrakentajien tapa puhua vartalostaan on ääriesimerkki postmodernista uskosta vartalon muokattavuuteen. Antropologi Taina Kinnunen (2001) käsittelee väitöskirjassaan niin ikään kehonrakentajissa tapahtuvaa muutosta. Kinnunen (2001: 294) näkee kehonrakennuksessa yhtäläisyyksiä suhteessa uskontoon: molemmat ovat kulttuurisesti ja subjektiivisesti määriteltyjä, inhimilliseen onneen tähtääviä elämäntapoja. Lihasten kasvattaminen ja rasvan väheneminen ovat kehonrakentajalle uskoontuloa muistuttava, perustavanlaatuinen mullistus koko elämässä. Täydellistä onnea kohti edettäessä synnyttään psyykkisesti ja fyysisesti uudelleen. Kehonrakentajien puhetapa heijastelee tätä: kehon muokkautuessa elämästäkin tulee muun muassa ”värikästä” ja ”mielenkiintoista”, ja kehonrakentajat kuvaavat itseään onnellisiksi. (Kinnunen 2001: 232–233)

Carlo DiClemente, John Norcross ja James Prochaska (1992) ovat laatineet *muutosvaiheiden mallin*, joka on laajasti käytetty työkalu muutoksen ymmärtämiseksi. Tyypillisimminkin mallia on käytetty erilaisten riippuvuusongelmien tutkimuksessa. Muutosvaihemallissa muutosprosessia kuvataan toisiinsa liittyvinä vaiheina, joita ovat esiharkinta, harkinta, valmistautuminen, toiminta ja ylläpito. Näiden vaiheiden kautta ihmiset tyypillisesti etenevät, kun he harkitsevat, käynnistävät ja ylläpitävät uusia käyttäytymismuotoja. DiClemente, Norcross ja Prochaska ovat esittäneet, että tapahtui muutos millä elämäntilanteella tahansa, yksilö käy läpi samat muutosvaiheet. (DiClemente ym. 1992: 1102–1108; 1112) Vertailen muutosvaihemallin vaiheita tutkimusaineistoni tarinoiden eri rakenteellisiin osiin.

Painonvartijoiden menestystarinoita on tutkittu useissa pro gradu -tutkielmissa. Näistä mainittakoon Outi Pajalan (2005) naistutkimuksen tutkielma, jonka aiheena on laihduttaminen, pukeutuminen ja sukupuoli Painonvartijat-yrityksen menestystarinoissa. Pajalan (2005: 66) mukaan menestystarinoissa kohdistetaan vartaloon muuttumattomuuden

vaatimus: niissä tavoitellaan kertaalleen menetettyä hoikkuutta. Painonvartijoiden mainonnan tavoitteena on luoda kuva ikuisesta painonvartijasta: nykyhetkeä kuvataan painon ja syömisen tarkkailun kautta. Menestystarinat eivät kuvaa vain ennen ja jälkeen - hetkiä, vaan niissä vartalo on jatkuvassa muutoksen tilassa. (Pajala 2005: 67–69)

Milla Annalan (2008) pro gradu -tutkielma on puolestaan sosiologian alalta. Annala on tutkinut painonvartijoiden laihdutuskertomuksia hyödyntäen A.J. Greimasin aktanttimallia, joka perustuu lähettäjän ja vastaanottajan, subjektin ja auttajan sekä auttajan ja vastustajan välisiin suhteisiin. Subjekteja ovat laihdutuskertomuksissa itse laihduttajat. Lähettäjiä ovat muutoksen liikkeelle panevat voimat, syyt, kuten epätyytyttävä ulkonäkö ja terveys. Objektit ovat asioita, joita tavoitellaan, kuten parempi ulkonäkö. Auttajia ovat tekijät ja tahot, jotka auttavat subjektia saavuttamaan objektin. Näitä ovat esimerkiksi liikunta, oikeanlainen ruokavalio ja itsekuri. Vastustajat puolestaan vaikeuttavat kyseistä prosessia. Vastustajiksi subjektit nimeävät esimerkiksi rasvaisen ruoan, raskauden, makean tai vääränlaisen elämäntilanteen. Vastaanottaja puolestaan arvioi toiminnan onnistumisen, mistä seuraa palkkio tai rangaistus. Vastaanottaja on laihdutuskertomuksissa subjekti, laihduttaja itse, ja joskus myös tämän kumppani. (Annala 2008: 38–113)

Onnistujatarinoita on tutkittu enimmäkseen yhteiskuntatieteiden ja naistutkimuksen näkökulmista. Näissä tutkimuksissa ei ole keskitytty tarinallisuuteen. Oman tutkielmani kielitieteellinen ote ja systemaattinen rakenteen tarkastelu RST-teorian keinoin tarjoavat uudenlaista näkökulmaa aiheeseen. Uutta perspektiiviä tuo myös aineisto, joka koostuu ajankohtaisista kehonmuokkaustarinoista yksinomaan laihdustarinoiden sijaan.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTA

Onnistujatarinoita ei voi tarkastella irrallisina niihin liittyvistä laajemmista ilmiöistä. Tällaisia ilmiöitä ovat organisaatioviestintä ja kehonmuokkaus. Alaluvussa 2.1 käsittelem sitä, millä tavalla onnistujatarinat tekstilajina voidaan nähdä osana yrityksen viestintää. Alaluvussa 2.2 liitän onnistujatarinoiden tematiikan laajempaan yhteiskunnalliseen ilmiöön tuomalla esiin, miten muun muassa lihavuutta ja laihduttamista on käsitelty aikaisemmissa tutkimuksissa.

2.1 Onnistujatarinat osana organisaatioviestintää

Organisaatioviestintä on Pirjo Vuokon (2003: 11–13) mukaan monenlaista organisaation ja sen sidosryhmien välistä viestintää. Onnistujatarinat sisältävät nyky medialle tyypillistä käyttäjälähtöistä sisältöä, sillä tarinat ovat FitFarmin asiakkaiden kirjoittamia (vrt. Merisavo ym. 2006: 184). Sekä Facebook-sivun että kotisivujen tarinat ovat kuitenkin FitFarmin julkaisemia. Olennaista yrityksen lähettämässä viesteissä Vuokon (2003: 12) mukaan on, on että niillä halutaan vaikuttaa sellaisiin käsityksiin, joilla on merkitystä sille, kuinka sidosryhmät käyttäytyvät yritystä kohtaan. Sidosryhmiä voivat olla asiakkaat tai potentiaaliset sellaiset, alihankkijat, rahoittajat, tiedotusvälineet, viranomaiset ja muut tahot, joiden kanssa yritys on tekemisissä (Vuokko 2003: 11–12). Onnistujatarinoiden tärkeimpiä kohderyhmiä lienevät asiakkaat ja potentiaaliset asiakkaat.

Onnistujatarinat ovat poikkeuksetta positiivisia käyttäjäkokemuksia FitFarmin tarjoamista palveluista. Yritys käyttää niitä tietoisesti ja pyrkii vaikuttamaan niillä sidosryhmiinsä positiivisesti, mitkä ovat Vuokon (2003: 17) mukaan *markkinointiviestinnän* kriteerejä. Markkinointiviestintä on viestintää, joka pyrkii yrityksen tuloksen kasvattamiseen. Tämä tapahtuu esimerkiksi suostuttelemalla, houkuttelemalla ja positiivisten mielikuvien rakentamisella. (Vuokko 2003: 17–18) Voidaan olettaa, että FitFarm on valinnut sivuillaan julkaistaviksi sellaiset tarinat, jossa yritys ja sen palvelut ovat yksinomaan positiivisessa valossa.

Timothy Coombsin (2012: 13) mukaan organisaatioiden maineen arvo yritysmaailmassa on noussut, ja yritykset panostavat maineenhallintaan. Organisaation maine voi olla myönteinen tai kielteinen (Coombs 2012: 14). Rosa Chun (2005: 91–92) on puolestaan jakanut maineen kahteen osa-alueeseen, jotka ovat identiteetti ja julkisuuskuva. Identiteetti on organisaation näkemys itsestään, kun taas julkisuuskuva on se, miten organisaation ulkopuoliset ihmiset näkevät organisaation. Organisaation maine vaikuttaa monin eri tavoin sen sidosryhmiin, esimerkiksi asiakkaiden tyytyväisyyteen ja uskollisuuteen (Chun 2005: 91–96). Onnistujatarinoilla pyritään vaikuttamaan FitFarmin maineeseen positiivisesti nimenomaan julkisuuskuvan kautta.

Digitaaliset kanavat ovat Marko Merisavon ym. (2006: 34) mukaan yleistyneet viimeisten vuosien aikana markkinoinnissa. Digitaalisilla kanavilla yritykset pyrkivät tehostamaan liiketoimintaa ja viestintää sekä luomaan tiiviimpiä ja vuorovaikutteisempia asiakassuhteita (emt. 2006: 34). Rob Brownin (2009: 50) mukaan sosiaalinen media on yrityksille hyvä markkinointiympäristö, sillä sosiaaliseen mediaan ja sen yhteisöihin sitoudutaan vahvasti. Brown (2009: 51) kuitenkin huomauttaa, että sosiaalisen median vuorovaikutteisuuden vuoksi ainoastaan kaupallisten viestien välittäminen ei ole tehokasta.

Onnistujatarinat ovatkin keränneet Facebookissa runsaasti käyttäjien kommentteja. Ne ovat siis vuorovaikutteista sisältöä. FitFarmin Facebook-sivun ylläpitäjien on mahdollista vastata käyttäjien kommentteihin. Onnistujatarinat eivät ole suoria kaupallisia viestejä. Joihinkin tarinoista on kuitenkin liitetty esimerkiksi huomautus siitä, milloin tietty valmennusohjelma, siis yrityksen tarjoama palvelu, on saatavilla. Kotisivujen onnistujatarinat ovat puolestaan esillä vain luettavina, eikä niitä voi kommentoida.

2.2 Kehonmuokkaus ilmiönä

Pertti Mustajoki, Riitta Kanerva ja Aila Rissanen (1991: 1768) ovat todenneet jo yli kaksikymmentä vuotta sitten, että kulttuurissamme vaaditaan jatkuvasti yhä jyrkemmin hoikkautta ja kiinteyttä. Vaatimus ei siis ole mikään uusi asia. Nykyajan teknistyneessä maailmassa keholla ei ole enää samanlaista välinearvoa kuin aikana, jolloin vahvasta

vartalosta oli hyötyä fyysisesti raskaissa töissä. Postmodernissa yhteiskunnassa vartalolla ilmenetäänkin Taina Kinnusen (2001: 199) mukaan esteettistä koodia. Kinnusen (2001: 200) mukaan aikamme kauneuskäsitystä vastaa parhaiten hyväkuntoinen fit-vartalo, joka näyttää urheilulliselta, terveeltä ja seksikkäältä.

Susan Bordon (2003: 195) mukaan liikunnallinen ja hoikka vartalo viestittää muille, että ihminen välittää itsestään ja siitä, miltä hän näyttää muiden ihmisten edessä – normien mukaisella koolla otetaan siis huomioon muut ihmiset. Normien vastaiseen kehoon liittyvä psykologinen ja sosiaalinen taakka voikin olla raskas kantaa (Mustajoki, Kanerva & Rissanen 1991: 1774). Katariina Kyrölän ja Hannele Harjusen (2007: 10) mukaan lihavuus on yksi leimaavimmista ruumiin ominaisuuksista länsimaisessa yhteiskunnassa.

Katariina Kyrölä (2010: 28–29) on tutkinut erilaisia lihavuuden mediarepresentaatioita sanoma- ja viihdelehdissä, televisio-ohjelmissa, elokuvissa ja Internet-sivustoilla. Kyrölän (2010: 189–190) mukaan lihavuutta kuvataan mediassa uhkaavana ja torjuttavana, ja siihen liitettyjä tunteita ovat esimerkiksi pelko, häpeä ja inho. Lihavuus nähdään yhteiskuntatieteilijä Hannele Harjusen (2009: 44–46) mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa väliaikaisena olomuotona, josta ihmisen oletetaan pyrkivän pois. Suomalaiset naiset kokevatkin, että lihavana olemisessa ongelma ei ole niinkään terveys kuin muiden suhtautuminen. Koska pysyvä lihavuus mielletään pysyväksi epäonnistumiseksi, lihavan täytyy ylläpitää niin kutsuttua laihdutuspuhetta. (Harjunen 2009: 44–46)

Ihmisen identiteettityöhön ja itseilmaisuun kuuluvat Puurosen ja Välimaan (2001: 9) mukaan olennaisesti vartalon esilläolo ja persoonallisen viehätysvoiman aikaansaaminen. Mike Featherstone (1991: 187) on todennut, että individualistisessa kulutusyhteiskunnassa vartalon ja minuuden välinen suhde on kiinteä. Kehon muokkaus yleisesti hyväksytyksi – hoikaksi ja kiinteäksi – kertoo itsekontrollista ja tahdonvoimasta, joita pidetään hyveinä (Featherstone 1991: 187–188).

3 RETORISEN RAKENTEEN TEORIA

Retorisen rakenteen teoria on deskriptiivinen ja funktionaalinen teoria, jonka avulla voi kuvata tekstin osien keskinäisiä suhteita ja edelleen tekstin kokonaisrakennetta. Teorian alkuperäisesitys on vuonna 1987 kirjoitetussa artikkelissa, joka oli määrä julkaista Livia Polanyin julkaisussa (Mann & Taboada 2006: 423). Kirjaa ei koskaan julkaistu, mutta alkuperäisartikkeli (Mann & Thompson 1987) on saatavilla Information Sciences Instituten julkaisuista.

Teoriassa oletetaan Mannia ja Thompsonia (1987: 2) mukailleen, että jokainen tekstin osa on merkityksellinen. John Bateman ja Judy Delin (2006: 589) määrittelevät merkityksellisyyden niin, että kukin tekstin osa auttaa saavuttamaan niitä kommunikatiivisia päämääriä, joita tekstillä kokonaisuudessaan on. Jan Renkema (2009: 95) korostaa RST-teorian interpersoonaisuutta: tekstin osia kutsutaan retoriseksi siksi, että niillä pyritään vaikuttamaan lukijaan.

Jyrki Kalliokoski (1996: 26) on huomauttanut, että jos halutaan tulkita tekstin osien välisiä suhteita ja syitä niiden suhteiden rakentumiseen, on huomiota kiinnitettävä juuri tekstin retoriseen rakentumiseen. Retorisen rakenteen teoriassa yhdistyvätkin systeemis-funktionaalinen genre- ja rekisteriteoria (esim. Halliday 1985) sekä tekstintutkimuksen toinen luonnollinen näkökulma, retoriikka. Mannin ja Thompsonin (1992: 20–22) mukaan RST-teorian lähestymistapa on niin ikään sosiaalinen, kirjoittajan ja lukijan huomioiva. Tekstiosien keskinäisiä suhteita ei voi näin ollen perustella ainoastaan leksikaalisilla tai morfologisilla seikoilla, vaan suhteiden määrittämisessä tulee ottaa huomioon funktionaaliset ja semanttiset kriteerit (Mann & Taboada 2006: 426). Seuraavissa alaluvuissa esittelen RST-teorian hierarkiaperiaatteen ja erilaiset suhdetyypit.

3.1 Hierarkiaperiaate: ytimet ja satelliitit

Tekstiosien väliset suhteet ovat niin kutsuttuja ydin-satelliittisuhteita (Mann & Thompson 1987: 4). Ytimessä on keskeinen asiasisältö: Bateman ja Delin (2006: 590) ovat

esittäneet, että satelliitin voisi jopa jättää tekstistä pois ilman, että tekstin koherenssi kokonaisuudessaan kärsisi, mutta ydintä ei. Satelliitti on puolestaan alisteisessa suhteessa ytimeen (Mann & Thompson 1987: 31). Esimerkki (4) havainnollistaa ytimen ja satelliitin eroa.

- (4) ¹¹Ja herkuttelulle tuli keksittyä vieläkin enemmän tekosyitä. ¹²Väsymys, stressi, epäonnistunut päivä, onnistunut päivä, menkat, kiire, hyvä fiilis, ym. olivat kaikki mielestäni hyviä syitä syödä koko ilta ranskiksia pussi-kaupalla, jäätelöä litratolkulla ja suklaata järjettömät määrät.

Esimerkin (4) suhteen ytimessä on lause 11. Se välittäisi yksinäänkin mielekkään asiasällön. Koska kuitenkin oletetaan, että kirjoittaja on pyrkinyt tekstiosien summalla johonkin päämäärään, tarkastellaan myös satelliitin sisältöä, sen suhdetta ytimeen ja siten yksiköiden kokonaisvaikutusta. Kun huomioidaan nämä seikat, on todennäköistä, että kirjoittaja haluaa satelliitilla 12 tarkentaa ytimen esittämää tietoa tarjoamalla yleistyksistä esimerkkejä. Ytimen ja satelliitin välillä vallitsee siis niin sanottu tarkennussuhde (vrt. Mann & Thompson 1987: 52). Suhdetyyppejä käsitellään lähemmin seuraavissa alaluvuissa.

Mannin ja Thompsonin (1987: 4) mukaan ydin-satelliittisuhteen määrittely koostuu neljästä osa-alueesta. Nämä ovat:

1. Ytimen rajaus
2. Satelliitin rajaus
3. Ydin-satelliittiyhdistelmän rajaus
4. Vaikutuksen keskiö

Ytimen esittämä asia voi olla esimerkiksi sellaisenaan epäuskottava, jolloin satelliitin tehtävä on lisätä uskottavuutta. Kirjoittajan tarkoittama ydin-satelliittisuhteen kokonaisvaikutus olisi tällöin kasvattaa lukijan uskoa ytimessä esitettyyn asiaan. Mann ja

Thompson (1987: 4) huomauttavat, että analyysin tekijä voi esittää tekstistä vain päätelmiä, jotka ovat todennäköisiä; ei absoluuttista totuutta. Mann ja Matthiessen (1991: 236) ovat samoilla linjoilla sanoessaan, että suhdetyyppien merkitsimenä on vain harvoin jokin tietty kielellinen aines. Tehdäkseen uskottavia päätelmiä analyysin tekijällä tulee siis olla tietoa tekstilajista, sen kontekstista, kirjoittajasta ja lukijasta (Mann & Thompson 1987: 4). Näitä seikkoja pohditaan onnistujatarinoiden näkökulmasta ensimmäisessä pääluvussa.

Tekstejä voidaan tarkastella myös läsnä olevan ja poissaolevan tiedon vuorovaikutuksena: kaikkea ei aina sanota suoraan. Jopa itse ydinasia voi olla tahattomasti tai tarkoituksella piilossa, kuten Ilpo Halonen ja Marja-Liisa Kakkuri-Knuutila (2000: 71) ovat todenneet. Halonen ja Kakkuri-Knuutila (2000: 71–72) esittelevät argumentaatioanalyysin *julkilausumattoman väitteen* käsitteen, joka on yleinen esimerkiksi mainoksissa. Julkilausumaton väite tarkoittaa, että tekstissä perustellaan usein argumentein väitettä, jota kuitenkin ei lausuta julki. Samankaltaisesta ilmiöstä on kyse onnistujatarinoissa, joissa ydin on usein kätkeyty. Tällöin tarinassa ei sanota esimerkiksi, että FitFarmin palvelut ovat hyviä, tai kehoteta aloittamaan kehonmuokkausta, vaan kerrotaan ainoastaan satelliitein tällaisia seikkoja tukevia väitteitä.

Tekstien osien retoriset suhteet voidaan jakaa *esitystapasuhteisiin* ja *sisältösuhteisiin* (Mann & Thompson 1987: 17–18). Esitystapasuhteet on luotu taivuttelemaan lukijaa reagoimaan halutulla tavalla luettuun, esimerkiksi uskomaan tai käsittämään jokin asia-sisältö tai toimimaan tekstissä kuvatulla tavalla. Sisältösuhteiden tarkoitus taas on tekstin ymmärrettävyyden parantaminen; lukijalle voidaan esimerkiksi osoittaa, mikä on syy ja mikä seuraus. (Mann & Thompson 1987: 18)

Mann ja Thompson (1987: 18) ovat nimenneet yhteensä 24 suhdetyyppiä. Taboadan ja Mannin (2006: 11) mukaan retorisen rakenteen teoria ei kuitenkaan estä analyysin tekijää nimeämästä uusia suhdetyyppejä, kunhan esitetty suhde on selvästi tunnistettavissa ja perusteltu. Suhdeluokittelua onkin myöhemmin täydennetty, ja sen uusin esitys löytyy RST-verkkosivuilta (Mann & Taboada 2012). Esittelen alaluvussa 3.3 uusimmasta suhdetyyppiluokittelusta ne suhdetyypit, jotka ovat tunnistettavissa omasta aineistostani.

3.2 Retorisen rakenteen teoria menetelmänä

Retorisen rakenteen teoria on sekä teoria että menetelmä. Keskeistä aineiston käsittelyssä on jakaa aineisto analyysiyksiköihin ja nimetä teorian mukaisia suhdetyyppejä osien välille. Olen jakanut aineiston analyysiyksiköihin lauseittain. RST-teoriassa pienimäksi analyysiyksiköksi määritelläänkin tavallisimmin lause (Mann&Thompson 1987: 6). Mann ja Thompson (1987: 6) huomauttavat, että analyysiyksikkö voi olla laajempikin tekstinosa. Omassa tutkimuksessani lause on kuitenkin esimerkiksi kappaletta mielekkäämpi analyysiyksikkö, sillä onnistujatarinat ovat hyvin eripituisia, ja niiden typografinen kappalejako vaihtelee merkittävästi tarinoiden välillä.

Olen jakanut aineiston analyysiyksiköihin niin, että analysoitavana on koko julkaisu kuvia lukuun ottamatta. FitFarmin kotisivujen onnistujatarinat alkavat otsikolla, jossa on genetiivimuodossa onnistujan nimi ja sana ”tarina” (ks. liite 2). Tämä on siis tarinoiden ensimmäinen analyysiyksikkö, vaikka se ei olekaan lause. Kotisivujen tarinoiden toinen analyysiyksikkö on jakso, jossa kerrotaan, mitä valmennusohjelmaa tai -ohjelmia tarinan henkilö on käyttänyt. Facebook-sivun onnistujatarinoita puolestaan edeltää useimmiten tervehdys tai muu johdattelu, ja tarinoiden jälkeen saattaa olla vielä jotain julkaisijan, eli FitFarmin edustajan, lisäämää. Tällaiset sisällöt olen ottanut analyysiin mukaan, eli analysoin onnistujatarinan sisältävät Facebook-julkaisut kokonaan.

En ole ottanut analyysiini mukaan onnistujatarinoiden kuvia, joita on kahdesta viiteen kappaletta tarinaa kohti. Olen jättänyt kuvat analyysini ulkopuolelle siksi, että RST-teoria ei sovellu kuvien analysointiin. Otan kuitenkin päätelmissäni huomioon sen, että tarkastelemani aineisto pitää sisällään myös kuvia. Kuvat tuovat todennäköisesti tarinoiniin lisää uskottavuutta, ja niihin viitataan joissain tarinoissa suoraan.

Analyysiyksikön määrittely ei ole täysin ongelmaton tätä aineistoa tarkasteltaessa. Tämä johtuu siitä, että aineistossa on runsaasti esimerkiksi lauseenvastikkeita ja elliptisiä tai muuten vajaita lauseita, kuten tervehdyksiä. Tarinoissa on myös usein erotettu pilkulla toisistaan kokonaisia virkkeitä. Muut kielenhuollolliset seikat, kuten välimerkkien puuttuminen, asettavat niin ikään haasteita analyysiyksiköihin jakamiselle. Lähtö-

kohtaisesti olen jakanut aineiston lauseittain, mutta esittelen seuraavaksi periaatteet, joiden mukaan olen ratkaissut erityistapaukset. Esimerkissä (1) on kaksi elliptistä lausetta ja lauseenvastike.

- (1) ⁵ja kuntosalitreeni oli outoa ⁶ja täten unohtui ⁷jäädän taka-alalle. (Fb 1.7.2013)

Esimerkin (1) yksikkö 5 on epäilemättä lause, sillä se sisältää predikaatin ja finiittimuotoisen verbin (ISK § 865). Yksiköstä 6 sen sijaan puuttuu predikaatti, mutta kontekstista voi päätellä, että kyseessä on elliptinen eli syntaktiselta rakenteeltaan vajaa lause, jossa jo edellisessä lauseessa mainittua predikaattia ei ole ollut tarpeen toistaa: 'ja täten kuntosali unohtui' (ISK § 1089). Yksikkö 6 esittää uuden asiakokonaisuuden, joka muodostaa suhteen edeltävään yksikköön. Tämän vuoksi elliptiset lauseet käsitellään tutkielmassani omina analyysiyksikköinä. Yksikkö 7 on puolestaan määritelty omaksi analyysiyksikkökseen siksi, että sen lauseenvastike *jäädän* on lauseen kaltainen, vrt. 'ja jäi taka-alalle'. Yksikkö 7 on niin ikään elliptinen lause, jonka predikaatti on aiemmin mainittu kuntosali.

Aineistossa on myös upotettuja sivulauseita, joiden merkintätapa poikkeaa hieman tavanomaisesta analyysiyksikköihin jaottelusta. Esimerkissä (2) on upotettu sivulause, joka on yksikkö 55. Havainnollistan edeltävän yksikön 54 jatkumista yläindeksissä olevilla pisteillä.

- (2) ⁵⁴..Tarkoitus olisi olla kesällä 2014, ⁵⁵kun täytän 40 vuotta, ^{..54}elämäni kunnossa! (Fb 16.8.2013)

Esimerkissä (2) yksikkö 55 on upotettu sivulause. Näin ollen yksikkö 54 jatkuu vielä sen jälkeenkin, mikä näkyy muuten juoksevassa numeroinnissa: yksikkö 54 tulee vielä uudelleen yksikön 55 jälkeen. Yksikön 54 loppua seuraava yksikkö olisi siis 56.

Joissain tapauksissa aineistoa on väistämättä tulkittava jo voidakseen jakaa sitä lauseisiin. Tällöin tutkija tekee päätelmiä, jotka ovat todennäköisiä, ja tekee päätelmänsä näkyviksi. Tällaista edustaa esimerkki (3).

(3) ³⁷Periksiantamaton luonne ³⁸ja vain taivas on rajana. (Fb 19.7.2013)

Esimerkki (3) on tulkittavissa kahdella lailla: *'periksiantamaton luonne ja taivas ovat rajana'* ei kuulostaisi mielekkäältä, joten tulkitseen virkkeen muotoon *'(kun on) periksiantamaton luonne, vain taivas on rajana'*. Katson siis ”periksiantamaton luonne”-tekstipätkän olevan lause. Siksi esimerkissä on kaksi analyysiyksikköä.

Retoriset osat voivat olla yksittäisiä analyysiyksiköitä, tässä tapauksessa lauseita, tai – useammin – monen lauseen muodostamia laajempia tekstinosia (Mann & Thompson 1987: 4). Retorinen osa ei välttämättä käy yksiin kirjoittajan tekemän kappalejaon kanssa, minkä vuoksi typografista kappalejakoja ei oteta huomioon retorista rakennetta analysoitaessa. Suhdetyyppien kirjo antaa tietoa tekstien kokonaisrakenteista ja funktioista, joita erittelen tarkemmin analyysiluvuissa 4–6.

Teknisenä apuvälineenä olen hyödyntänyt RST Tool -ohjelmaa, joka on retorisen rakenteen analyysissä käytettävä annotointiohjelma (Michael O'Donnell 1988). Ohjelmaan voi viedä tekstiä ja tehdä halutuista tekstinosista puukuvaimia, joilla suhteiden havainnollistaminen helpottuu. Puukuvaimet ovat tutkimuksessani osana esimerkkejä, sillä katson niiden liittyvän esimerkkikatkelmiin niin tiiviisti, ettei niitä ole mielekäästä käsitellä erillisinä kuvina tai kuvioina. Siksi en ole myöskään nimennyt puukuvaimia.

RST Toolin tarjoamat valmiit suhdetyypit ovat englanninkielisiä, joten olen vienyt ohjelmaan vastaavia suomenkielisiä suhteita niiltä osin kuin eri suhteita aineistossani esiintyy. Olen kääntänyt englanninkieliset suhdetyyppien nimet suomeksi mahdollisimman sanatarkasti; esimerkiksi *contrast*-suhdetyyppi on tutkielmassani *kontrasti*. Mikäli suhdetyypin nimeä ei ole ollut mahdollista kääntää yksiselitteisesti kohdekielelle, olen tuonut esiin käännösperiaatteet. RST Toolin tarjoamat tallennusmuodot ovat varsin rajalliset: tiedostoja ei voi esimerkiksi tallentaa kuvamuotoisena. Siksi olen päätenyt ottamaan muotoilemani puukuvaimet ohjelmasta kuvakaappauksella, jonka jälkeen olen vienyt ne Paint-piirustusohjelmaan, rajannut ja liittänyt Word-asiakirjaan.

Seuraavassa alaluvussa esittelen RST-teorian suhdetyypit. Suhdetyypit ovat tärkeitä juuri tutkimusmenetelmän kannalta, sillä tekstinosien välille määritellään aina jokin suhdetyyppi.

3.3 Erilaiset suhdetyypit

Suhdetyypit jaotellaan RST-teoriassa kolmeen: esitystapasuhteisiin, sisältösuhteisiin ja moniytimisiin suhteisiin. Kahdessa ensimmäisessä tekstinosien välillä vallitsee ydin-satelliittisuhde, kun taas moniytimisissä suhteissa tekstinosat ovat keskenään samanarvoisia. Käsittelen suhdetyypit seuraavaksi edellä mainitussa järjestyksessä.

3.3.1 Esitystapasuhteet

Esitystapasuhteissa keskeistä on kannan ottaminen: asia halutaan esittää tietyssä valossa niin, että lukija reagoi ytimen asiaan halutulla tavalla. (Mann & Thompson 1987: 18) *Mahdollistaminen* (enablement) ja *motivointi* (motivation) ovat suhdetyyppejä, joiden ytimenä on lukijan toiminta (Mann & Thompson 1987: 54). Esimerkissä (5) tämä toiminta on painon kanssa kamppailu yksikössä 58.

- (5) ⁵⁸Tsemppiä kaikille painon kanssa kamppaileville, ⁵⁹ siihen pystyy ⁶⁰ kun vaan päättää pystyvänsä (Fb 31.7.2013)

Esimerkissä (5) on sekä motivaatiosuhde että mahdollistamissuhde. Mahdollistamissuhteessa yksiköiden 59 ja 60 välillä ytimenä on yksikkö 59, pystyminen. Mahdollistamissuhteen satelliitti 60 kasvattaa lukijan kykyä toimia edellisessä yksikössä kuvatulla ta-

valla kehottamalla päätöksentekoon. Päätös pystymisestä siis mahdollistaa pystymisen. Yksiköiden 59 ja 60 yhteisvaikutus on motivoida lukijan toimintaa yksikössä 58. Tällöin kyseessä on motivointisuhde, jossa satelliitti kasvattaa lukijan halua toimia ytimen kuvaamalla tavalla (Mann & Thompson 1987: 55–56).

Tausta (background) on Mannin ja Thompsonin (1987: 53–54) mukaan sellainen satelliitin sisältö, jossa on ytimen ymmärtämisen kannalta keskeistä tietoa; ytimessä olevaa asiaa ei aina edes voi käsittää ilman satelliittia. Esimerkissä (6) ydinasia on sivulauseessa 31. Sitä on kuitenkin mahdotonta ymmärtää ilman lauseen 30 tarjoamaa kehystä. Ydin-satelliittisuhteen vaikutuksen keskiössä on se, että lukijan kyky käsittää ydin kasvaa. (Mann & Thompson 1987: 54; Mann & Taboada 2012)

- (6) ³⁰Ennen Fitfarmia kokeilin paria muutakin valmentajaa, ³¹mutta heiltä tuntui puuttuvan usko unelmaani. (Fitfarm.fi: 13)

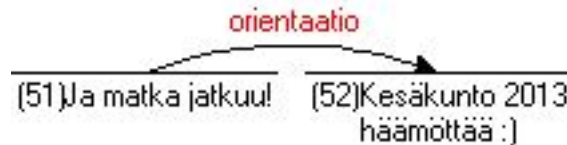

Esimerkin (6) ytimessä on yksikön 31 esittämä valmentajien uskon puute. Yksikön sisältöä olisi kuitenkin mahdotonta ymmärtää ilman edeltävän yksikön tarjoamia raameja. Taustasuhde on luokiteltu lukijaa taivuttelevaksi esitystapasuhteeksi siksi, että tausta asettaa ytimen asiasisällön laajempaan kontekstiin (Mann & Thompson 1987: 54).

Orientaation (preparation) tarkoitus on valmistella lukijaa vastaanottamaan ytimessä esitetty sisältö. Olen mukailnut Johanna Kompan (2012: 37) suomennosta, koska *orientaatio* on mielestäni suhdetyyppiä paremmin kuvaava sana kuin sen suora käännös, joka voisi olla *valmistelu*. Satelliitti tulee tässä suhdetyypissä aina ennen ydintä sen orientoivan funktion vuoksi. Orientaatio on lisätty suhdeluokitukseen Mannin ja Thompsonin (1987) alkuperäisesityksen jälkeen, ja se löytyy RST-verkkosivujen suhdeluokituksesta (Mann & Taboada 2012). Orientaatiosuhteen ytimessä on asia, joka voisi tulla yllättäen

ilman orientoivaa satelliittia. Näin vaikutuksen keskiössä on lukijan valmius omaksua ytimen asiasisältö. (Mann & Taboada 2012)

- (7) ⁵¹Ja matka jatkuu! ⁵²Kesäkunto 2013 häämöttää :) (Fitfarm.fi: 9)

Esimerkissä (7) orientoiva satelliitti on yksikkö 51 ja suhteen ytimessä sen sijaan on yksikkö 52. Orientaatio valmistelee lukijaa vastaanottamaan ytimen esittämän toiminnan, kesäkunnan häämöttämisen. Satelliitti auttaa lukijan myös ymmärtämään esitetyn näkökulman: kesäkunnan häämöttäminen on osa matkaa, joka vielä jatkuu. Orientoivan satelliitin tehtävä on korostaa ytimen merkittävyyttä.

Myös *yhteenvedo* (summary) on lisätty myöhemmin alkuperäiseen suhdeluokitukseen. Yhteenvetosuhteen satelliitti tulee aina lopussa ja siinä summataan jotain aiemmin kerrottua, joka on suhteen ydin. Satelliitin ja ytimen yhteisvaikutuksen keskiössä on tällöin tuoda esille lyhyesti jo aiemmin sanottu asia. (Mann & Taboada 2012) Aineiston onnistujatarinoissa ei vedetä yhteen koko tarinan sisältöä, mutta joitain summaavia retorisia yksiköitä niistä on kuitenkin löydettävissä. Esimerkissä (8) viimeiset kaksi lausetta ovat yhteenvedo lähes koko tarinasta sen taustoittavaa alkua lukuun ottamatta.

- (8) ²¹Kesällä 2010 näin itsestäni vauvan kanssa otetun kuvan uimarannalla ²²ja se herätti. – – ²⁵ja olin silti todella huonossa kunnossa ²⁶ja näytin kuin olisin viimeisillään raskaana SEKÄ lihava samaan aikaan. ²⁷Oli pakko tehdä muutos! – – ⁴¹ja syksyllä 2012 tämä nainen nousee Bodyfitness-lavalle. ⁴⁵Nyt se 2010 kuvassa ollut nainen on ulkoisesti muuttunut täysin. ⁴⁶Huonokuntoisen itsensä unohtaneen sairaan äidin sijalla on urheilullinen nainen (FitFarm.fi: 3)

Esimerkin (8) tarinassa kerrotaan ulkoisesta muutoksesta, jossa huonokuntoisesta naisesta tulee urheilullinen. Koko tarina summataan yksiköissä 45–46, jotka muodostavat yhteenvetosuhteen aiemmin kerrotun kanssa. Toisto onkin Marja-Liisa Kakkuri-Knuuttilan (2000: 238) mukaan retoriikasta tunnettu vakuuttelukeino, jolla painotetaan tärkeitä asioita. Tarinan yhteenvedon vakuuttavuutta lisätään esimerkin (8) tekstissä todistesuhteella.

Todiste (evidence) on suhdetyyppi, jossa satelliitti tukee ytimessä esitettyä väitettä perusteluin ja näytöin. Suhteen vaikutus on, että ytimen sisällöstä tulee lukijalle uskottavampi. Tyypillisesti todistesuhteessa ydin tulee ennen satelliittia. (Mann & Thompson 1987: 9) Myös argumentaatioteoriat tukevat Ilpo Halosen ja Marja-Liisa Kakkuri-Knuuttilan (2000: 101) mukaan tätä järjestystä: perustelut tulevat tavallisimmin pääväitteen jälkeen. Esimerkissä (9) yksikkö 37 on ydin, johon yksikkö 38 on todistesuhteessa.

- (9) ³⁷ Ruokavalio on ollut tiukka, ³⁸ vuoden aikana mulla on ollut kaksi vapaasyöntipäivää ja muutama hiilaritankkauspäivä (Fb 16.8.2013)

Esimerkin (9) yksikössä 37 esitetään väite, että ruokavalio on ollut tiukka. Yksikkö 38 esittää todisteita, jotka lisäävät lukijan uskoa ytimeen: 'ruokavalio on ollut tiukka, (kos-

ka) vapaasyöntipäiviä on ollut kaksi ja hiilaritankkauspäiviä muutama'. Esimerkin (9) satelliitissa ei ole esimerkiksi konjunktiota argumentin indikaattorina, vaan suhteen tulkinta todistesuhteeksi syntyy ytimen ja satelliitin semanttisesta suhteesta: satelliitti vahvistaa ytimessä esitettyä evaluaatiota (ruokavalion tiukkuus) kertomalla, miksi näin on.

Oikeutus (justify) on todisteen tapaan suhdetyyppi, joka vaikuttaa lukijan asenteeseen ydintä kohtaan. Tämän suhdetyypin vaikutuksen keskiössä on, että lukija hyväksyy, että kirjoittajalla on oikeus esittää ytimen sisältö. (Mann & Thompson 1987: 9–11) Esimerkissä (10) kirjoittaja oikeuttaa näkemyksensä siitä, että on noudattanut valmennusohjelmaa täysin, vaikka kertookin poikenneensa siitä.

- (10) ⁹SD:tä noudatin kuin nöyrin orja 7vkoa – – ¹³etten kotijumppaa tehnyt kuin kerran, ¹⁴mutta korvasin jumpan joka päiväisillä reippailla kävelylenkeillä (Fb 20.6.2013)

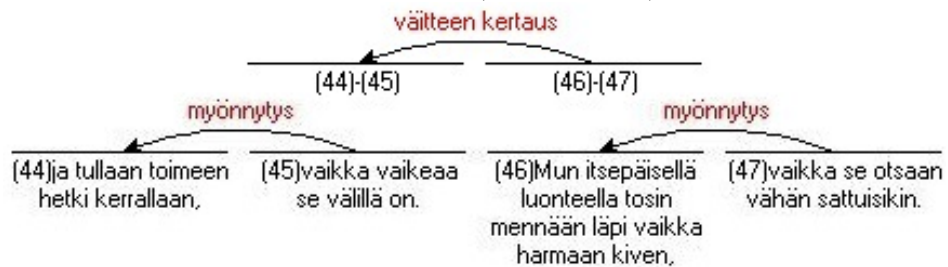

Esimerkin (10) tulkinta oikeutus-suhteeksi vaatii tietämystä valmennusohjelmasta, josta tarinassa kerrotaan. Kirjoittajan käyttämä valmennusmenetelmä, Superdieetti, sisältää ohjeet kotijumppaan, jota on tarkoitettu tehtäväksi päivittäin. Kirjoittaja kertoo yksikössä 9 noudattaneensa ohjelmaa täysin, mutta yksikössä 13 ilmenee, että kotijumppaa hän ei ole tehnyt kuin kerran moniviikkoisen valmennusjakson aikana. Yksikkö 14 muodostaa kontrastin edeltävään yksikköön: jummat on korvattu kävelylenkeillä. Kontrasti esitellään tarkemmin alaluvussa 3.4. Yksiköiden 13–14 yhteisvaikutus on, että ne oikeuttavat sen, että kirjoittaja voi sanoa noudattaneensa valmennusohjelmaansa.

Myönnytys (concession) on suhdetyyppi, jonka ytimessä esitetään väite, jolle satelliitti esittää myönnytyksen. Tyypillinen myönnytys-suhteen merkitys on vaikka-lause. (Mann

& Thompson 1987: 13–14) Näin on myös omassa aineistossani. Jan Renkema (2009: 49–50) luokittelee myönnytyssuhteen osaksi kausaalisuhteiden ryhmää. Elizabeth Couper-Kuhlenin ja Sandra Thompsonin (2000: 403–405) mukaan satelliitti esittää ytimestä poikkeavan näkökannan, joka kuitenkin tukee esitettyä asiaa. Näin myönnytykset rakentavat samanmielisyyttä. Esimerkissä (11) on kaksi myönnytyssatelliittia, joita indikoi alistuskonjunktio *vaikka*.

- (11) ⁴⁴ja tullaan toimeen hetki kerrallaan, ⁴⁵vaikka vaikeaa se välillä on.
⁴⁶Mun itsepäisellä luonteella tosin mennän läpi vaikka harmaan kiven,
⁴⁷vaikka se otsaan vähän sattuisikin. (FitFarm.fi: 9)

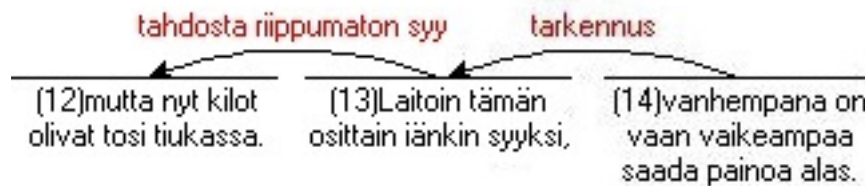

Esimerkissä (11) ensimmäisen myönnytyssuhteen ytimessä on väite ”ja tullaan toimeen hetki kerrallaan”. Tälle myönnytyksen esittävä satelliitti on yksikkö 45, ”vaikka vaikeaa se välillä on”. Vastaavasti suhteiden 46 ja 47 välillä ensimmäinen on väite ja toinen myönnytyssatelliitti. Myönnytyksen tehtävänä on molemmissa tapauksissa tehdä uskottavaksi kirjoittajan päättäväisyys. Yksiköt 46 ja 47 yhdessä ovat näin ollen myös väitteen kertaus, sama asia toisin sanoin, yksiköille 44–45. *Väitteen kertaus* (restatement) -suhteen vaikutuksen keskiössä on se, että sama asia toistetaan. Väitteen kertaus on siis samankaltainen kuin yhteenvetosuhde. Siinä ei kuitenkaan vedetä yhteen laajempaa tekstikappaletta, vaan sama asia sanotaan toisin sanoin (Mann & Thompson 1987: 70). Tästä on kyse esimerkissä (11), jossa yksiköt 46–47 toistavat yksiköissä 44–45 esitetyn väitteen kirjoittajan päättäväisyydestä ja selviämisestä.

Vastaväite (antithesis) on retorinen keino, joka on tuttu vakuuttamisen keino jo Aristoteleen ajoilta, klassisesta retoriikasta (vrt. Aristoteles 1997: 102). Suhteen satelliitissa esitetään näennäisesti ytimen kanssa vastakkainen väite, jonka tarkoitus on kuitenkin tukea ydintä (Mann & Thomson 1987: 11). Esimerkissä (12) kirjoittaja preferoi yksiköiden 9–10 ydintä, jolle esittää vastaväitteen yksiköissä 7–8.

omaan tutkielmaani täysin suomenkielisen, yksisanaisen termin, jotta puukuvaimista tulisi mahdollisimman selkeitä. Koska kaikki tähän suhdetyyppiin lukeutuvat esimerkit ovat jollain tavalla tarkentamista, olen valinnut käytettäväksi suhdetyypistä sanaa *tarkennus*. On kuitenkin huomattava, että tämä suhdetyyppi pitää sisällään hyvin laajan kirjon erilaisia täydentäviä ja tarkentavia osia (vrt. Renkema 2009: 68). Esimerkissä (13) yksikkö 14 esittää lisätietoa yksiköstä 13.

- (13) ¹²mutta nyt kilot olivat tosi tiukassa. ¹³Laitoin tämän osittain iänkin syyksi, ¹⁴vanhempana on vaan vaikeampaa saada painoa alas. (Fitfarm.fi: 10)

Esimerkissä (13) kerrotaan laihduttamisen vaikeudesta yksikössä 12. Tälle esitetään yksi syytä yksikössä 13. Syyksi arvellaan tässä ikää. Syytä puolestaan tarkennetaan yksikössä 14, joka on tarkennussuhteen satelliitti: ikä on syy ”kilojen tiukassa olemiselle” siksi, että vanhempana on vaikeampaa saada painoa alas. Syy-seuraussuhteet käsitellään tarkemmin seuraavaksi.

Syy-seuraussuhteet (relations of cause and result) esittävät tahdonalaisen tai tahdosta riippumattoman syyn ja seurauksen. Kyseessä on siis neljän eri suhteen nippu: tahdonalainen syy, tahdosta riippumaton syy ja vastaavasti tahdonalainen seuraus ja tahdosta riippumaton seuraus. Suhteessa on aina sekä syy että seuraus, mutta ytimessä on se, joka näyttää kirjoittajan tarkoitusperien kannalta olevan keskeisempi. (Mann & Thompson 1987: 57–59).

Tahdonalaisen syysuhteen ytimessä on seuraus (Mann & Thompson 1987: 58). Esimerkissä (14) tällainen seuraus on yksikössä 4. Tahdonalainen syy kuvataan edeltävässä yksikössä 3.

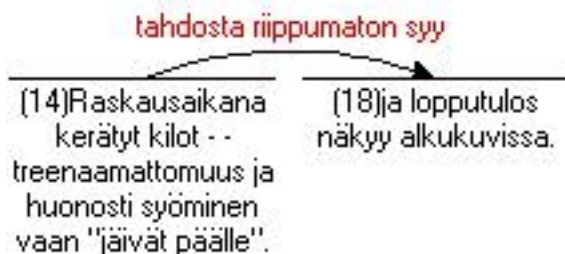
- (14) ³Tammikuussa alkaneen SuperDieetin ja oman päättäväisyyteni johdosta päätin, ⁴että nyt kilot saa karista ja urakalla! (Fb 20.6.2013)

Esimerkin (14) ytimessä on yksikkö 4, kilojen karistaminen. Tähän on johtanut yksikössä 13 kuvattava kirjoittajan oma päätös, jota ovat siivittäneet päättäväisyys ja SuperDieetti-valmennusohjelman alkaminen. Kilojen karistaminen syysuhteen ytimessä on siis seurausta tahdonalaisesta syystä.

Tahdosta riippumattomassa syysuhteessa on myös keskeistä seuraus (Mann & Thompson 1987: 59). Esimerkissä (15) tämä seuraus on tarinan alkukuva, eli ennen-kuva, joka demonstroi tilannetta ennen muutosprosessin alkua.

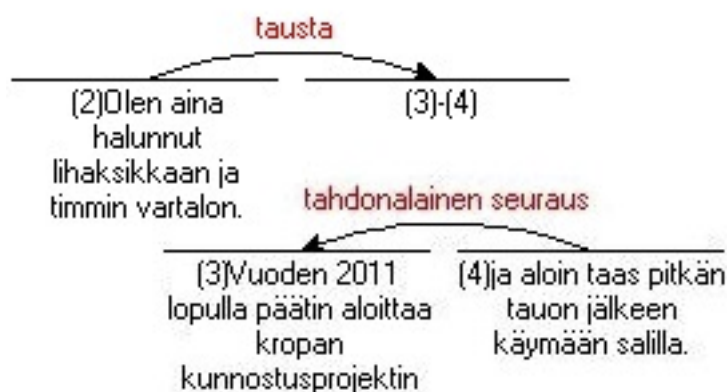
- (15) ¹⁴Raskausaikana kerätyt kilot sekä talon remontoinnin myötä tullut treenaamattomuus ja huonosti syöminen vaan "jäivät päälle". – – ¹⁸ja lopputulos näkyy alkukuvissa. (Fitfarm.fi: 3)

Esimerkin (15) syysuhde on aineistolleni tyypillinen: syyt ovat kielen tasolla näennäisesti tahdosta riippumattomia, sillä niistä on häivytetty minätekijä. Tämä on tehty nimeämällä abstraktiot, kuten treenaamattomuus, subjekteiksi. Esimerkissä syitä ovat lisäksi raskauskilot ja huonosti syöminen. Treenaamattomuus ja huonosti syöminen ovat eittämättä jotain, mitä kirjoittaja on tehnyt, mutta persoonamuotoista tekijää ei kuitenkaan tekstissä ole esillä. Seurausta kuvattaessa viitataan tarinan alkukuviin. Suhteen vaikutus on, että lukija tunnistaa alkukuvien olevan seurausta yksikössä 14 mainituista syistä.

Tahdonalaisessa seuraussuhteessa korostetaan suhteen syytä, joka on näin ollen suhteen ytimessä. Syy-seuraussuhteen tarkoituksena on tällöin, että lukija tunnistaa seurauksen aiheutuneen nimenomaan ytimessä kuvattavasta tarkoituksenmukaisesta teosta. (Mann & Thompson 1987: 62) Esimerkissä (16) korostetaan omaa toimintaa syynä.

- (16) ²Olen aina halunnut lihaksikkaan ja timmin vartalon. ³Vuoden 2011 lopulla päätin aloittaa kropan kunnostusprojektin ⁴ja aloin taas pitkän tauon jälkeen käymään salilla. (Fb 5.6.2013)

Esimerkissä (16) keskeistä on päätös kunnostusprojektin aloittamisesta yksikössä 3. Kirjoittajan tarkoituksena on, että lukija tunnistaa salilla käymisen yksikössä 4 olevan seurausta tästä päätöksestä. Yksikkö 2 taustoittaa esimerkin syy-seuraussuhdetta: ”kropan kunnostusprojektin” ja salilla käynnin taustalla on tietty ihannevartalo.

Tahdosta riippumattomassa seuraussuhteessa korostetaan niin ikään suhteen syytä, joka on tahdosta riippumaton. Esimerkissä (17) päätös pitkän ja onnellisen elämän elämisestä syntyy terveydentilan heikkenemisen myötä.

- (17) ¹³Lopullisen sysäyksen pysyvien elämäntapojen muuttamiseen minulle antoi oman terveydentilan heikkeneminen. ¹⁴Silloin päätin, ¹⁵että jos tästä selviän, ¹⁴niin aion elää pitkän ja onnellisen elämän. (Fitfarm.fi: 11)

Esimerkissä (17) syy näyttää olevan kirjoittajan tarkoitusperälle keskeisempi kuin seuraus, sillä terveydellisiä seikkoja korostetaan suhteessa erityisesti. Tekstikappale olisi ymmärrettävä ilman yksiköitä 14–15, mutta ei ilman yksikköä 13, minkä vuoksi yksikkö 13, syy, on suhteen ytimessä, ja seuraus tälle alisteisena satelliittina. Syy on yksikössä terveydentilan heikkeneminen, joka on lauseen subjekti ja näin ollen rakenteellisesti tahdosta riippumaton syy. Tahdonalaisuutta on tosin vaikea määrittellä yksiselitteisesti, sillä kirjoittaja kuitenkin korostaa itseään päätöksen tekijänä. Yksikkö 15 muodostaa esimerkissä ehtosuhteen yksikköön 14.

Ehtosuhteessa (condition) jotain voi tapahtua sillä ehdolla, että jotain muuta tapahtuu. Ytimessä kuvataan tällöin tapahtuma, jolle satelliitti on edellytys. (Mann & Thompson 1987: 65) Erona mahdollistamissuhteeseen ytimessä ei kuitenkaan kuvata lukijan toimintaa. Ekkehard König ja Peter Siemund (2000: 341–342) korostavat ehtosuhteessa sitä, että sen osat ovat harmoniassa keskenään toisin kuin esimerkiksi myönnytys- tai vastaväitesuhteissa. Esimerkissä (18) yksikkö 55 esittää ehdon sille, että toiminta yksikössä 56 voi toteutua.

- (18) ⁵⁵mutta kun ei lähe missään vaiheessa lipsumaan tai sooloilemaan, ⁵⁶niin sinne tavoitteiseen pääsen (Fb 31.7.2013)

Esimerkin (18) yksikkö 56 esittää toteutumattoman tilanteen, joka on tavoitteeseen pääseminen. Ehtona tälle on kuvattu se, että ”ei lähde lipsumaan tai sooloilemaan”. Tavallisimmin ehtosuhteen merkitsimenä on *jos*-lause, mutta Mann ja Thompson (1987: 66–67) huomauttavat, että tämä ei ole suinkaan ainoa tapa kuvata ehtoa. Esimerkissä (18) puhutaan vielä toteutumattomasta tilanteesta *kun*-alistuskonjunktioilla, jolla todennäköisesti halutaan ilmaista varmuutta. Ehto on kuvattu esimerkissä negaation kautta, eli se, että ydin voi tapahtua, edellyttää sitä, että jotain muuta ei tapahdu.

Muutoin (otherwise) on suhdetyyppi, jonka satelliitissa kuvataan asia, joka tapahtuu, jollei ytimessä kuvattavaa asiaa tehdä. Suhdetyyppi on samankaltainen kuin ehtosuhte, jossa keskeistä on myöskin ytimen ja satelliitin toteutuminen. Ehtosuhteessa kuitenkin ytimen tapahtuminen riippuu satelliitin tapahtumisesta, kun taas *muutoin*-suhteessa ytimen kuvaavan tapahtuman toteutuminen estää satelliittia tapahtumasta.

- (19) ²⁴Mutta sitten tajusin, ²⁵että pakko ottaa itseä niskasta kiinni, ²⁵tai oon pian takasin samassa ²⁶mistä lähdin liikkeelle. (Fb 31.7.2013)

Yksiköissä 24–25 kuvataan tilanne, joka on tehtävä. Tämä tilanne on ”niskasta kiinni ottaminen” yksikössä 25, jolle olosuhteen tarjoaa tajuaminen yksikössä 24. Yksiköt 25–26 puolestaan muodostavat *muutoin*-suhteen edeltäviin yksiköihin: ne kuvaavat tilanteen, joka tapahtuu, jos edeltävissä yksiköissä kuvattu tapahtuma ei toteudu. Tarkennus-suhteessa yksikkö 26 tarkentaa yksikön 25 kuvaavaa tapahtumaa täsmentämällä sen olevan lähtötilanne.

Olosuhde (circumstance) tarjoaa ytimelle kehyksen. Suhdetyyppi on hieman esitystapasuhteisiin lukeutuvan taustasuhteen kaltainen. Suhteilla on kuitenkin vivahde-ero: toisin kuin taustasuhteessa, tässä suhdetyypissä ydin ja satelliitti viittaavat aina samaan, yksittäiseen tilanteeseen, ja niillä on sama aikamuoto. Olosuhdesatelliitti on ikään kuin

kehys, jota vasten ydintä tarkastellaan. (Mann & Thompson 1987: 48–49, 54–55). Renkema (2009: 49) ilmaisee tämän niin, että olosuhde antaa lisätietoa konkreettisesta tapahtumasta. Esimerkissä (20) tällainen konkreettinen tapahtuma on kaupassa asiointi.

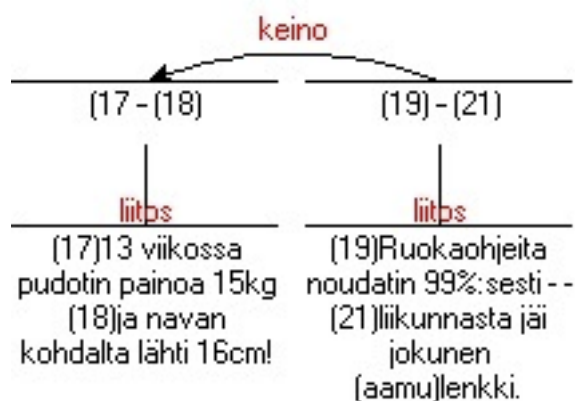
- (20) ³³Tankkauspäivä kun tuli ³⁴niin huomasin kaupassa, ³⁵että ei mua tee mieli herkkuja. (FitFarm.fi: 5)

Esimerkin (20) olosuhde-suhteessa ytimenä on tilanne, kauppakäynti, josta satelliitti tarjoaa tietoa: kauppakäynti tapahtui tankkauspäivänä. Ydin ja satelliitti viittaavat kumpikin samaan tilanteeseen. Kokonaisuuden tarkastelua helpottaa tieto siitä, että kauppakäynti tapahtui nimenomaan tankkauspäivänä. Tankkauspäivä on valmennusohjelmassa sellainen päivä, jolloin saa poiketa tavanomaisista ruokaohjeista. Yksiköt 33 ja 34 toimivat esimerkissä yhdessä taustana yksikölle 35, jossa kerrotaan, ettei kirjoittajan tehnyt mieli herkkuja.

Keino (means) on Mannin, Matthiessenin ja Thompsonin (1992: 74) mukaan suhde-tyyppi, jonka satelliitti kuvaa, millä keinoin ytimessä esitettävä asia on toteutettu. Suhde on lisätty RST-luokitukseen vasta sen alkuperäisesityksen jälkeen (Mann & Taboada 2012). Esimerkki (21) on aineistolleni tyypillinen keinosuhde: siinä kuvaillaan valmennusprosessin toteutuskeinoja.

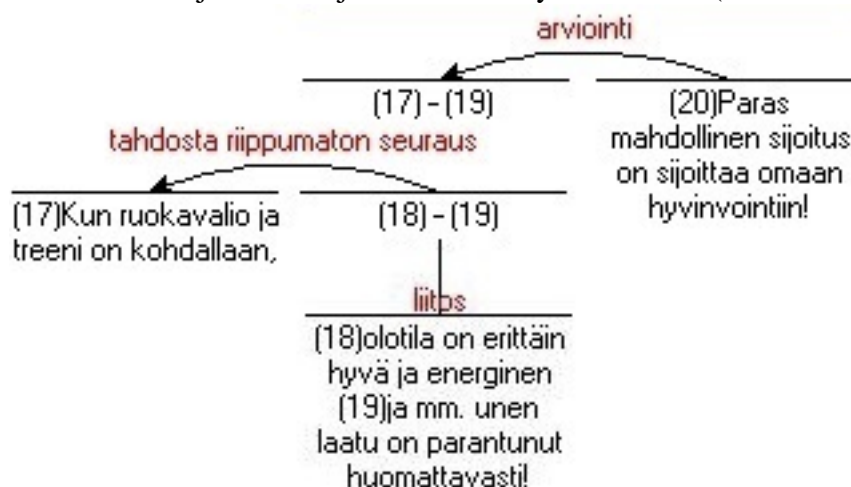
- (21) ¹⁷13 viikossa pudotin painoa 15kg ¹⁸ja navan kohdalta lähti 16cm!
¹⁹Ruokaohjeita noudatin 99%:sesti ²⁰(vain muutama pikku unohdus),
²¹liikunnasta jäi jokunen (aamu)lenkki. (Fb 14.6.2013)

Esimerkin (21) yksiköissä 17–18 kuvataan kehonmuokkausprosessin tuloksia. Näitä ovat painon putoaminen yksikössä 17 ja vyötäröltä karisseet sentit yksikössä 18. Keinoiksi kuvataan ruoka- ja liikuntaohjeiden lähes täydellistä noudattamista yksiköissä 19–21. Yksikkö 20 tarkoittaa yksikköä 19, mutta tämä suhde ei ole keinon kannalta olennainen, minkä vuoksi sitä ei ole tuotu kuvioon. Lukijan oletetaan tietävän, että valmennusohjelmaan kuuluvat ruoka- ja liikuntaohjelmat. Keinosuhteen voidaan ajatella kuuluvaksi myös syy-seuraussuhteisiin, joissa keino on syy ja päämäärä seuraus. Käsitelien keinosuhteen kuitenkin omana suhdetyyppinään, sillä kehonmuokkausprosessista kertovissa tarinoissa keinot ovat eittämättä hyvin keskeisiä tekijöitä.

Arviointi (evaluation) on suhdetyyppi, jossa satelliitissa arvioidaan ytimen sisältö. Suhdetyypin tarkoituksena on ensinnäkin, että lukija tunnistaa satelliitin olevan ytimen arviointi. Toiseksi tarkoituksena on, että lukija tunnistaa, millaisen arvon kirjoittaja antaa ytimelle satelliitissa. (Mann & Thompson 1987: 67; 70). Jan Renkema (2009: 55) luokittelee evaluaation kirjoittajan asennetta kuvaavaksi kommentiksi. Johanna Komppa (2012: 48) on todennut, että kirjoitelmissa arviointi on mielipiteiden esittämistä. Hakulinen, Karlsson ja Vilku (1980) käyttävät vastaavasta tekstuaalisesta funktiosta nimeä *arvio ja arvoarvostelma*. Hakulinen ym. (emt.: 23) korostavat sitä, että suhdetyypissä kirjoittaja esittää oman kantansa jonkin asiointilan arvoon, mahdollisuuteen tai todennäköisyyteen; suhdetyyppiin ei siis kuulu esimerkiksi referointi jonkun muun henkilön suhtautumisesta. Esimerkissä (22) kirjoittaja arvioi tekemäänsä elämäntapamuutosta ”parhaaksi mahdolliseksi sijoitukseksi”.

- (22) ¹⁷Kun ruokavalio ja treeni on kohdallaan, ¹⁸olotila on erittäin hyvä ja energinen ¹⁹ja mm. unen laatu on parantunut huomattavasti! ²⁰Paras mahdollinen sijoitus on sijoittaa omaan hyvinvointiin! (Fb 8.8.2012)

Esimerkissä (22) kuvaillaan oikean ruokavalion ja treenin seurauksia yksiköissä 18–19. Näissä yksiköissä kuvattavat seuraukset ovat tekstuaalisesti tahdosta riippumattomia seurauksia, sillä minätekijä on häivytetty syystä yksikössä 17. Yksiköt 18 ja 19 eivät näytä muodostavan toisiinsa mitään retorista suhdetta, jolloin ne muodostavat moniytimisen suhdetyypin, liitoksen. Moniytimisiä suhdetyyppejä käsitellään tarkemmin seuraavassa alaluvussa 3.3. Esimerkin yksikkö 20 on helppo tunnistaa arvioivaksi yksiköksi, sillä se sisältää asenneadjektiivin *paras*. Liisa Tainio (1993: 120) on myös todennut, että adjektiivin sisältävät predikatiivilauseet, siis yksikön 20 kaltaiset lauseet, ovat aina arvottavia. Yksikössä 20 kirjoittaja arvioi yksiköitä 17–19, joissa kuvaillaan valmennusjaksoa. Kirjoittaja nimeää näissä yksiköissä kuvattuja asioita ”sijoitukseksi omaan hyvinvointiin” ja arvottaa tällaisen sijoituksen parhaaksi mahdolliseksi.

Tulkinta (interpretation) on arviointisuhteen kaltainen suhde, jota esiintyy myös aineistossani. Tulkintasuhteita on aineistossa laajempien tekstinosien välisenä suhteena. Suhdetyypissä on keskeistä ytimen esittämisen asian asettaminen laajempaan kehykseen tai kontekstiin, joka ei kuitenkaan ilmaise arvottamista kuten arviointisuhteessa (Mann & Thompson 1987: 67; 69).

Ratkaisu (solutionhood) on uudehko suhdeluokitus, joka löytyy RST-teorian verkkosivuilta. Ratkaisusuhteessa esitetään ytimessä kuvailtavalle ongelmalle ratkaisu.

(Mann & Taboada 2012). Esimerkissä (23) kirjoittajan kuvaama ongelma on kolminumeroinen paino. Ratkaisuksi esitetään ”kilojen tippuminen” yksikössä 25.

- (23) ⁸paino oli kolminumeroinen – – ²⁵Kiloja tippui vuoden aikana yli 30. (Fb 8.11.2012)

Yksikkö 8, jossa kuvataan ongelmaa, esiintyy onnistujatarinoille tyypillisesti tarinan alussa. Ongelmana on kirjoittajan kolminumeroinen paino. Ratkaisu ongelmalle on löytynyt tarinan lopussa, jossa kiloja on tippunut. Ratkaisusuhde voitaneen tulkita niin, että sen seurauksena paino ei enää ole kolminumeroinen, koska kirjoittaja on käyttänyt ongelmaa nykyhetkestä käsin kuvatessaan imperfektimuotoa *oli*.

3.3.3 Moniytimiset suhteet

Moniytimiset suhdetyypit ovat sellaisia tekstinosten välisiä suhteita, joissa osat ovat samanarvoisia, eli yksi tekstinosa ei ole satelliitin tapaan alisteisessa suhteessa toiseen. Moniytimisiä suhdetyyppejä kuvataan yksinkertaisilla viivoilla nuolien sijaan, jotta voidaan korostaa osien samanarvoisuutta. Omasta aineistostani on moniytimisistä suhdetyypeistä tunnistettavissa Mannin ja Thompsonin (1987) alkuperäisen teorian mukaiset *sekvenssi*, *liitos* ja *kontrasti*. Näiden lisäksi aineistossa esiintyy myös myöhemmin suhdeluokitukseen lisätty listasuhde, jossa on useita peräkkäisiä liitoksia.

Sekvenssi (sequence) on Mannin ja Taboadan (2012) mukaan tyypillisimmin esimerkiksi ruokareseptissä, jossa samanarvoiset toiminnot seuraavat toisiaan. Sekvenssisuhteessa on olennaista ajallinen kulku: jotain tapahtuu ensin ja seuraavassa yksikössä jotain sen jälkeen. Osat eivät kuitenkaan muodosta toisiinsa retorista suhdetta, vaan niiden tapahtumat ikään kuin sijoittuvat samalle aikajanelle. Esimerkissä (24) sekvenssisuhteella kuvataan painon kehitystä.

- (24) ²⁷Painoin reilu vuosi sitten 97 kg, ²⁸ennen superdieetin alkamista 89 kg ²⁹ja nyt 76kg! (Fb 25.5.2013)

Olennaista esimerkissä (24) on, että lukija tunnistaa sen yksiköiden kuvaavan tapahtumien sarjaa (vrt. Mann & Thompson 1987: 73). Komppa (2012: 81) on kuvannut tätä niin, että ytimillä on siis sekvenssissä peräkkäinen suhde. Yksikössä 27 kuvataan alkutilanne. Seuraavan yksikön ”ennen superdieetin alkamista” toimii aikamääreenä, joka kuvaa, että 89 kilon paino oli seuraava vaihe. Viimeinen yksikkö kuvaa nykytilannetta. Kaikki yksiköt ovat keskenään samanarvoisia, minkä vuoksi kyseessä on moniytiminen suhdetyyppi.

Liitos (joint) edustaa retorisen suhteen puuttumista tekstikappaleiden väliltä (Mann & Thompson 1987: 75). *Listasuhde* on liitetty myöhemmin RST-teorian suhdeluokitukseen. Siinä on useita liitoksia eli ytimiä, joilla ei ole keskinäistä retorista suhdetta. (Mann & Taboada 2012) Esimerkki (25) edustaa listasuhdetta.

- (25) ⁶Asumme Porvoon laitamilla, ⁷mieheni on yksityisyrittäjä ⁸ja meillä on sivutoimena maatalan pyöritys. (Fitfarm.fi: 13)

Esimerkin (25) listasuhhteessa on lueteltu tarinan orientaatioon kuuluvan tekstikappaleen osia. Yksiköt 6–8 ovat kaikki ytimiä; niiden välillä ei valitse hierarkiaa. Yksiköitä ei liitä myöskään ajallinen jatkumo kuten sekvenssisuhhteessa, joten tekstikappale on tulkittavissa listaksi.

Kontrastissa (contrast) on kaksi ydintä, joiden esittämiä toimintoja verrataan toisiinsa. Kontrastin osat edustavat neutraalia vertailua toisin kuin vastaväitesuhteessa, jossa yksi osista on tukiväite toiselle. (Mann & Thompson 1987: 75).

- (26) ⁷Suurin ongelmani on aina ollut epäterveellinen suhde ruokaan. ⁸Liikunta sen sijaan on aina ollut minulle mieleistä (Fitfarm.fi: 14)

Esimerkissä (26) kontrastisuhteessa ovat yksiköt 7 ja 8. Yksikkö 7 esittää ongelman, ja yksikkö 8 tilanteen, joka ei samanaikaisesti ole ollut ongelma. Kontrastin merkitsimenä suhteessa on erityisesti yksikön 8 ”sen sijaan”.

4 ONNISTUJATARINOIDEN ERI OSAT

Onnistujatarinoista on erotettavissa yksittäisiä suhteita laajempia rakenteellisia kokonaisuuksia, jotka ovat yhden tai useamman yksikön muodostamia retorisia osia. Käsittelen nämä osat seuraavissa alaluvuissa siinä järjestyksessä kuin ne tavallisimmin esiintyvät onnistujatarinoissa. Osien esiintymisjärjestys myötäilee luonnollista ajallista järjestystä.

4.1 Ei-toivottava lähtötilanne

Lähtötilanne on onnistujatarinoissa ennen kehonmuokkauksen aloittamista vallinnut tilanne, jota kuvaillaan ei-toivottavana: tilanteeseen halutaan muutos. Lähtötilanne on 34:ssä aineiston tarinassa lihavuus. Tämä tilanne on samankaltainen retorinen yksikkö kuin Savukosken (2008: 75) *kriisit* ja Edgley'n (2006: 239) *epätoivo*. Onnistujatarinoiden lähtötilannetta voidaan kuvata useilla erilaisilla retorisilla suhteilla. Vaihe määrittyikin lähinnä suhteessa sitä edeltäviin ja seuraaviin retorisiin osiin.

Annala (2008: 38–39) käsittelee muutostarinoiden lähtötilanteen liikkeelle panevien syiden, lähettäjien, kautta. Retorisen rakenteen teoriassa lähettäjiä vastaavat retoriset osat ovat tahdonalaisia tai tahdosta riippumattomia syitä. Onnistujatarinoiden lähtötilanteessa on mielenkiintoista se, että mikäli lähtötilanteelle on nimetty syy, se on tavallisimmin rakenteellisesti tahdosta riippumaton. Kertoja ei tällöin esimerkiksi aseta itseään subjektiksi.

Esimerkin (27) tarinan lähtötilannetta taustoitetaan niin, että ”painoa alkoi kertymään” perhetragedian jälkeen.

(27) ³Menetin perheenjäsenen -08, ⁴jonka jälkeen painoa alkoi kertymään. ⁵En lopulta edes uskaltanut katsoa peiliin (Fb 24.7.2013)

Valtaosa aineiston tarinoista alkaa orientoivalla tai taustoittavalla tekstinosalla, kuten esimerkissä (27). Orientoivassa tai taustoittavassa osassa kerrotaan usein henkilötietoja, kuten ikä, nimi ja asuinpaikkakunta. Kertoja voi myös taustoittaa jotain muuta elämäänsä, muun muassa omia mieltymyksiään tai elämäntapahtumiaan.

Esimerkissä (27) taustan muodostavat yksiköt 3–4, joita ilman yksikköä 5 olisi vaikea ymmärtää. Taustassa kerrotaan elämäntapahtumista, perheenjäsenen menetyksestä ja painon kertymisen alkamisesta. Rakenteellisesti yksiköiden 3 ja 4 välillä on sekvenssisuhde, ajallinen peräkkäisyys, jonka merkitsimenä on ilmaisu ”jonka jälkeen”. Yksikön 4 esittämä painon kertymisen alkaminen on kuitenkin onnistujatarinan kannalta näistä keskeisempi asiasisältö, minkä vuoksi sen voidaan tulkita olevan suhteen ydin. Perheenjäsenen menetyksestä yksikössä 3 ei olisi tuotu tässä yhteydessä esiin, jollei sillä olisi tekemistä painonnousun kanssa. Näillä perusteilla osien välillä vallitsee retorinen suhde. Omista sosiokulttuurisista lähtökohdistaan riippuen lukija todennäköisesti tulkitsee yksikön 3 muodostavan syysuhteen yksikköön 4: perheenjäsenen menetyks, tahdosta riippumaton syy, aiheuttaa painon kertymisen. Yksikön 5 sisältöä lukija tarkastelee suhteessa yksiköiden 3–4 muodostamaan taustaan; yksikön esittämä sisältö tulee taustan myötä ymmärrettäväksi.

Onnistujatarinoissa on ainoastaan kaksi sellaista tarinaa, joissa kirjoittaja nostaa itsensä tietoiseksi subjektiksi kuvatessaan lähtötilanteen syitä. Esimerkissä (28) kirjoittaja kuvaa tätä niin, ettei ”tehnyt itsensä eteen juurikaan mitään”.

- (28) ²Olen reilu 30-vuotias pienten lasten äiti. ³Liian monta vuotta annoin lasteni olla tekosyy sille, ⁴etten tehnyt itseni eteen juurikaan mitään. (Fb 14.6.2013)

Esimerkin (28) yksikkö 2, jossa kertoja esittelee itsensä, orientoi tarinan lähtötilannetta: lähtötilanteen kuvaus voisi tulla lukijalle yllättäen ilman orientoivaa yksikköä. Kirjoittajan on orientaation luettuaan helpompi ymmärtää retorista yksikköä 3–4, jossa kuvataan tahdonalainen syy-seuraussuhde. Kirjoittaja on yksikössä 4 asettanut itsensä subjektiksi, mikä on – kuten jo mainittu – harvinainen ilmiö aineistossa. Yleensä lähtötilanteen syiksi on nimetty ulkopuolisia tekijöitä, ja kirjoittaja on objekti, jolle esimerkiksi ylimääräiset kilot ovat kertyneet.

4.2 Käänteentekevät tapahtumat

Lähtötilanteen jälkeinen tarinan keskiosa alkaa tyypillisesti päätöksellä siitä, että ryhdytään muokkaamaan kehoa. Tätä osaa käsitellään alaluvussa 4.2.1. Keskiosan käänteisiin kuuluu myös sellaisten keinojen, joita on käytetty tavoitteiden saavuttamiseksi, kuvailu. Erilaiset keinosuhteet onnistujatarinoissa esitellään alaluvussa 4.2.2.

4.2.1 Päätös tilanteen muuttamisesta

Epämiellyttävän lähtötilanteen ja loppuratkaisun välillä toistuu tarinoissa usein rakenne, jossa kirjoittaja kuvaa sitä, miten hän alkoi tehdä jotain ongelman parantamiseksi. Kielellisiä ilmauksia tälle ovat esimerkiksi *herääminen*, *havahtuminen* tai *päättäminen*, ja rakenteen sisällä on syy-seuraussuhteita ja olosuhde-suhteita. Siinä missä lähtötilanteen syyt ovat useimmiten rakenteellisesti tahdosta riippumattomia, kuten ”kilojen kertyminen” tai ”vaa’an näyttämät lukemat”, käänteentekevät tapahtumat saavat alkunsa tyypillisesti omasta, tietoisesta toiminnasta. Tässä tarinallisessa vaiheessa yhdistyvät DiCle-

tahdonalaiseksi seuraukseksi siitä syystä, että sitä edeltää puolestaan nimenomaan tietoinen päätöksen tekeminen yksikössä 28.

Käänteentekevä tapahtuma on esimerkissä (31) poikkeuksellisesti osa samaa yksikköä kuin tarinallinen alku. Taustoittava osa ja kehonmuokkaukseen ryhtyminen esiintyvät siinä saman rakenteellisen yksikön sisällä.

- (31) ⁵Lukuisia laihdutusyrityksiä ja kaikenmaailman ihmedieettejä kokeilleena löysin GFG:n vuonna 2010. (Fb 8.8.2012)

Esimerkin (31) ”– ihmedieettejä kokeilleena” on olosuhteen sisältävä osa. GFG on lyhenne FitFarmin Go Fat Go –valmennusohjelmasta, jonka ”löytäminen” on selkeä käänteentekevä tapahtuma, joka aloittaa tarinan keskikohdan. Rakenteellisesti osat ovat kuitenkin samaa yksikköä, minkä vuoksi niiden välille ei voida määrittää suhdetyyppejä. Alkuperäisessä RST-teoriassa ja sen edelleen kehittämissä ei ole määritelty, mikä on lause. Siksi tutkijan tulee itse päättää, miten käsittelee muun muassa lauseenvastikkeet, lausumat ja finiittiverbin puuttumisen (vrt. ISK § 875, § 879).

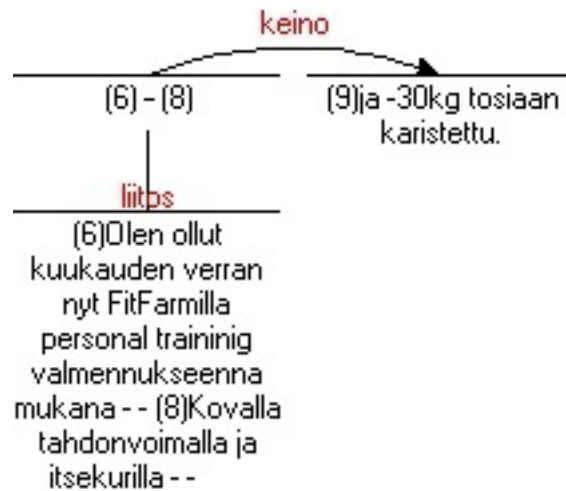
4.2.2 Tavoitteiden saavuttamisen keinot

Kaikki onnistujatarinat sisältävät keinosuhteen. Yleensä keinosuhteella ilmennetään sitä, millä keinoin valmennus on toteutettu tai, miten nykyhetken tilanteeseen on päästy. Keinoiksi voidaan kuvata itse valmennusohjelmaa, sen sisältöä tai kirjoittajan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Joskus keinoina voidaan kuvata myös useampaa kuin yhtä näistä. Esimerkissä (32) painonpudotussaavutusten keinona ovat valmennusohjelmat.

- (32) ¹⁵11.2.2013 pyörähti käyntiin tuo mahtava Superdieetti -ohjelma, ¹⁶joka kesti kuusi viikkoa. ¹⁷Sen jälkeen jatkoin vielä kuusi viikkoa Superdieetti extra -ohjelmaan, ¹⁸joka päättyi 19.5. ¹⁹Tässä reilussa kolmessa kuukaudessa on tämän päivän vaa'alla käynnin jälkeen lähtenyt kiloja yhteensä 13 kiloa!! (Fb 25.5.2013)

Kuri, tahdonvoima ja kieltäytyminen esitetään useissa onnistujatarinoissa keinoiksi yksinään tai muiden keinojen ohella. Esimerkin (34) tarinassa tahdonvoimaa ja itsekuria kuvataan personal training -valmennuksen ohella kilojen karistamisen keinoksi.

- (34) ⁶Olen ollut kuukauden verran nyt FitFarmilla personal training valmennukseena mukana, ⁷ja aivan varmasti jatkan pitkään! ⁸Kovalla tahdonvoimalla ja itsekurilla menty tähän asti ⁹ja -30kg tosiaan karistettu. (Fb 15.2.2013)

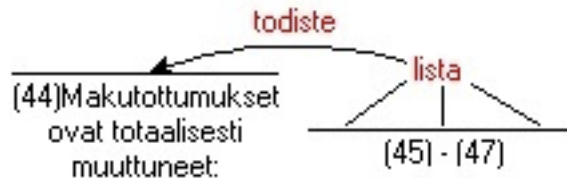

Esimerkin (34) yksikössä 9 kuvattavan kilojen karistamisen keinoksi on määritelty valmennus, kova tahdonvoima ja itsekuri yksiköissä 6–8. Keinosuhteen vaikutuksen keskiössä on, että lukija tunnistaa valmennuksessa olemisen ja kirjoittajan henkilökohtaiset ominaisuudet painonpudotuksen keinoiksi.

4.3 Nykytilanne ja tulevaisuus

Onnistujatarinoiden ajallinen kulku päättyy joko nykytilanteeseen tai tulevaisuuskuviin. Nykytilanteeseen päättyvissä tarinoissa esitellään ratkaisuja suhteessa lähtötilanteen ongelmiin. Ratkaisusuhde onkin keskeinen suhdetyyppi nykytilannetta kuvailtaessa. Nykytilannetta kuvataan tarinoissa muutoksen kautta ja suhteessa lähtötilanteessa vallinneeseen asiintilaan. Esimerkissä (35) kirjoittaja kertoo makutottumustensa muuttuneen kehonmuokausprosessin myötä.

- (35) ⁴⁴Makutottumukset ovat totaalisesti muuttuneet: ⁴⁵rahka ilman sokeria on oikeasti parempaa, kuin sokerin kanssa, ⁴⁶joka ruoan ei tarvitse lillua voissa ja kermassa, ⁴⁷makeannälkää ei ole eikä napostelun tarvetta. (Fit-farm.fi: 12)

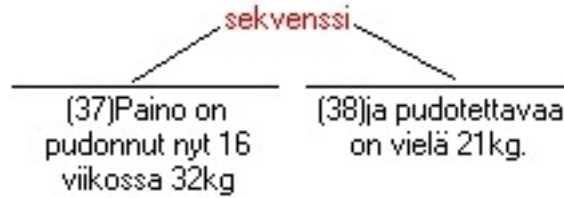

Yksikössä 44 kuvaillaan nykytilannetta makutottumusten muuttumisen kautta. Listaus yksiköissä 45–47 toimii tekstikappaleessa todisteena siitä, että makutottumukset ovat muuttuneet entiseen verrattuna. Tarinan lähtötilanteessa makutottumuksia ei kuitenkaan ole kuvailtu lainkaan. Ratkaisusatelliitilla, jonka nämä tarinan lopun yksiköt muodostaisivat, ei siis ole ydintä tarinan alussa.

Onnistujatarinoiden nykytilanteessa voidaankin kuvata ratkaisuja ilman, että ratkaisulle on esitetty lähtötilanteessa ongelmia. Tyypillisesti nykytilanteessa esimerkiksi kuvataan onnellisuutta ja terveyttä, vaikka alkutilanteessa ei ole mainittu ongelmiksi päinvastaisia onnettomuutta ja sairautta. Nykytilanteessa kuvaillaan siis useita muuttuneita aspekteja, mitä esimerkin (35) listasuhde hyvin edustaa. Kymmenessä onnistujatarinassa tapahtumien kuvaus päättyy nykyhetkeen, johon kirjoittaja on ilmeisen tyytyväinen: tavoite on saavutettu.

Suurimmassa osassa onnistujatarinoista kirjoittaja kuitenkin kuvaa ”matkan” tai ”projektin” keskeneräisyyttä tai kertoo seuraavasta tavoitteestaan. Outi Pajalan (2005: 69) mukaan painonvartijoiden menestystarinoiden henkilöt ovat ”ikuisia painonvartijoita”, joiden kuvataan jatkavan painonhallintaa vielä varsinaisen muutosprosessin jälkeenkin. Samankaltaisia tulevaisuuskuvia maalailaan myös 27:ssä aineiston tarinassa. Usein puhutaan matkan jatkumisesta, tulevaisuuden tavoitteista tai vielä pudotettavista kiloista. Tällöin nykyhetken ja tulevaisuuskuvien välillä on sekvenssisuhde, kaksi ajallisesti peräkkäistä tapahtumaa. Esimerkissä (36) kirjoittaja kuvailee jatkavansa painonpudotusta vielä tarinan nykyhetken jälkeen.

- (36) ³⁷Paino on pudonnut nyt 16 viikossa 32kg ³⁸ja pudotettavaa on vielä 21kg. (Fitfarm.fi: 6)

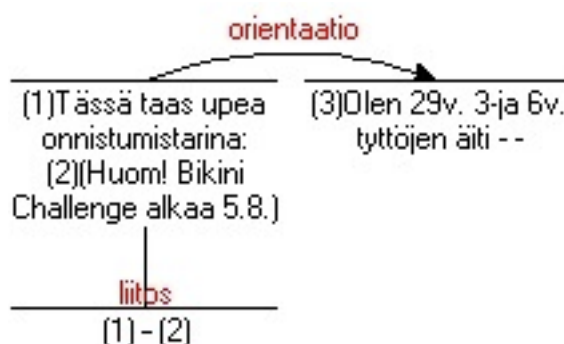
Yksikössä 37 kuvaillaan nykyhetkeä suhteessa lähtötilanteeseen: painoa on pudonnut 32 kiloa. Yksiköiden 37 ja 38 välillä on sekvenssisuhde, koska ajallinen peräkkäisyys on hallitsevin piirre nykyhetken ja tulevaisuuden kuvauksen välillä. Tavanomaisesta sekvenssisuhteesta tämänkaltainen suhde eroaa kuitenkin niin, että jälkimmäisen osan tapahtuma on vielä toteutumaton. Osien implisiittinen tulkinta on tätäkin monimutkaisempi: nykyhetki ei vielä tarjoa ratkaisua lähtötilanteessa esitettyyn ongelmaan tai kriisiin, vaan lopullinen ratkaisu kuvataan saavutettavan vasta tulevaisuudessa.

4.4 Muut osat: kommentit ja tervehdykset

Facebook-sivun onnistujatarinoin on usein liitetty sosiaalisen median viestinnälle tyypillisiä kommentteja ja tervehdyksiä. Näissä osissa niin sanottuna puhujana on tarinan minäkertojan sijaan FitFarm, yritys, joka ylläpitää sivua. Tyypillisiä FitFarmin lisäyksiä tarinoiden sisältämissä julkaisuissa ovat kommentit ja tervehdykset.

Esimerkin (37) onnistujatarinaa edeltää Facebook-julkaisussa orientoiva yksikkö, jonka kirjoittajana on FitFarm-yritys.

- (37) ¹Tässä taas upea onnistumistarina: ²(Huom! Bikini Challenge alkaa 5.8.)
³Olen 29v. 3-ja 6v. tyttöjen äiti – – (Fb 25.6.2013)

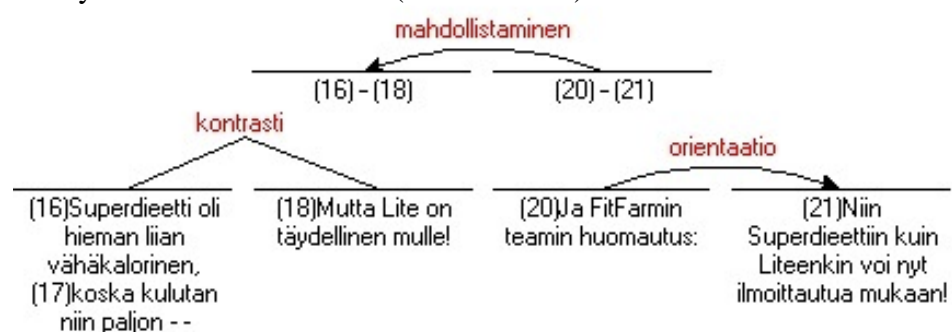
Rakenteellisesti esimerkin (37) yksiköt 1–2 toimivat orientoivana yksikkönä tarinalle. Yksikössä 1 kerrotaan, että julkaisussa kyseessä on nimenomaan onnistumistarina. Toisessa yksikössä puolestaan mainitaan Bikini Challenge -valmennuksen alkaminen, sillä julkaisun tarinassa valmennusmuoto on nimenomaan Bikini Challenge. Yksiköiden 1 ja 2 väliltä ei ole löydettävissä yksittäistä retorista suhdetta; toisin sanoen niiden välillä on liitos, tai osien välinen suhde ei ole sisällön välittymisen kannalta merkittävä.

Yksiköiden 1 ja 2 tehtäväksi voidaan yhtäältä tulkita rakenteellisen orientaation rinnalle vuorovaikutuksen ylläpitäminen: yritys haluaa tervehtiä ja tiedottaa sidosryhmiään, etupäässä asiakkaitaan. Kuten Brown (2009: 51) huomauttaa, sosiaalisessa mediassa ei ole mielekästä välittää ainoastaan kaupallisia viestejä. Yksikkö 1 esimerkissä (37) ei toisaalta missään nimessä ole neutraali orientointi, sillä onnistujatarina on siinä nimetty upeaksi. Implisiittinen tulkinta yksiköstä 1 voisi siis olla, että tällä yksiköllä on lukijaa motivoiva tehtävä. Yksikkö 2 on sen sijaan liitetty julkaisuun mitä todennäköisimmin niin ikään mainostustarkoituksessa: yksikkö mahdollistaa lukijan osallistumisen valmennusohjelmaan tuomalla esiin sen aloitusajankohdan. Julkaisussa ei kuitenkaan ole ydintä motivointi- tai mahdollistamissuhteelle. Tällaisessa ytimessä olisi suora kehoitus osallistua Bikini Challenge -valmennukseen.

Esimerkissä (38) mahdollistamissuhde on edellistä esimerkkiä selkeämmin esillä: siinä kerrotaan, että tarinan onnistujan käyttämiin valmennusohjelmiin voi ilmoittautua mukaan.

- (38) ¹⁶Superdieetti oli hieman liian vähäkalorinen, ¹⁷koska kulutan niin paljon tanssinopen työssä ja koulutuksessa. ¹⁸Mutta Lite on täydellinen mulle! –

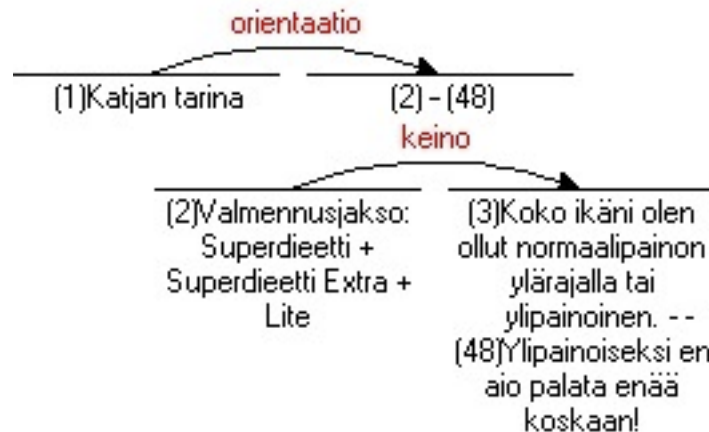
– ²⁰Ja FitFarmin teamin huomautus: ²¹Niin Superdieettiin kuin Liteenkin voi nyt ilmoittautua mukaan! (Fb 18.3.2013)

Esimerkissä (38) on onnistujatarinan loppu yksiköissä 16–18, joissa tarinan onnistuja luonnehtii käyttämiään valmennusohjelmia. Yksiköt 20–21 ovat FitFarmin lisäys julkaisuun. Niissä kerrotaan, että onnistujan käyttämiin valmennusohjelmiin voi ilmoittautua mukaan. Mahdollistamissuhteen ytimessä ei tässäkin tapauksessa ole suoraa kehotusta ilmoittautua valmennusohjelmiin, vaan mahdollistaminen ilmaistaan suhteen satelliitissa modaaliverbillä *voida*, joka on keskeinen verbi nimenomaan mahdollisuuden ilmaisemisessa (ISK §1562). Esimerkissä *voida*-verbi ilmaisee dynaamista modalisuutta, jossa ulkoiset edellytykset, eli se, että ilmoittautuminen ohjelmiin on avoinna, suovat lukijalle mahdollisuuden ilmoittautua niihin mukaan (ISK §1566). Ytimessä ei tarvitse olla suoraa kehotusta mukaan ilmoittautumiseen todennäköisesti siksi, että onnistujan kuvaus valmennusohjelmista omalla esimerkillään riittää kehotukseksi: lukija näkee, että valmennusohjelmat ovat tuottaneet tarinan kertojalle haluttuja tuloksia.

FitFarmin kotisivuilla onnistujatarinoiden muotoilu on yhtenevä: jokaisen tarinan otsikona on onnistujan nimi genetiivimuodossa ja sana tarina. Esimerkin (39) tarina on niin ikään otsikoitu näin: Katjan tarina. Seuraavassa retorisessa yksikössä kerrotaan tarinan onnistujan valmennusjakso, siis se, mitä valmennusohjelmaa tai valmennusohjelmia kyseinen henkilö on käyttänyt. Otsikko toimii orientaationa tarinalle kokonaisuudessaan, ja valmennusjakson kuvailu puolestaan muodostaa tarinaan keinosuhteen.

- (39) ¹Katjan tarina ²Valmennusjakso: Superdieetti + Superdieetti Extra + Lite
³Koko ikäni olen ollut normaalipainon ylärajalla tai ylipainoinen. – –
⁴⁸Ylipainoiseksi en aio palata enää koskaan! (Fitfarm.fi: 7)

Onnistujatarinan otsikko, yksikkö 1, on neutraali orientointi koko tarinalle: kyseessä on nimenomaan Katjan tarina. Valmennusjakson kuvailu yksikössä 2 puolestaan muodostaa onnistujatarinaan kokonaisuudessaan keinosuhteen: kehonmuokkaus on toteutettu nimenomaan näillä valmennusohjelmilla. Olennaista kotisivujen tarinoiden muotoilussa onkin juuri se, että yritys korostaa keinosuhdetta, jossa keinona ovat valmennusohjelmat, eivätkä esimerkiksi onnistujan henkilökohtaiset ominaisuudet. Keinosuhteen korostamisella on siten motivoiva ja markkinoiva funktio: näillä “tuotteilla” saa tarinan kaltaisia tuloksia. Seuraavassa analyysiluvussa tarkastellaan onnistujatarinoiden rakenteita kokonaisuudessaan.

5 ONNISTUJATARINOIDEN KOKONAISRAKENNE

Perinteisesti tarinan rakenne jakaantuu alkuun, keskikohtaan ja loppuun. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään tällaista kolmijakoa onnistujatarinoissa. Toisessa alaluvussa puolestaan tuodaan esille kolmijaosta poikkeava rakenne, eli tarina, jossa on vain keskikoh- ta ja loppu. Alaluvussa 5.3 pohditaan onnistujatarinoiden kolmijakoa monimutkaisem- paa rakennetta. Esimerkeissä on tarinoista vain sellaiset osat, jotka ovat olennaisia ko- konaisrakenteen kuvailussa, koska tutkielman kannalta ei ole mielekästä tuoda esimer- keiksi kokonaisia tarinoita.

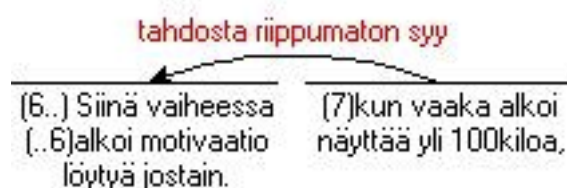
5.1 Aristoteelinen kolmijako

Useimmista onnistujatarinoista on erotettavissa selkeästi alku, keskikohta ja loppu. Lu- vussa 4 esitellyistä osista alkuun kuuluvat ei-toivottava lähtötilanne ja tarinan keskikoh- taan murrosvaihe ja mahdollisesti myös keinojen kuvailu. Tarinan lopun osia ovat nyky- tilanne ja tulevaisuus. Tarinoihin kuuluu myös sellaisia aineksia, jotka eivät selkeästi kuulu mihinkään aristoteelisen kolmijaon osista. Muita osia tarkastellaan alaluvussa 5.3.

Tarinan alussa kuvataan kriisejä, keskikohdassa tarinallisia käännteitä ja lopussa positii- vista tilannetta suhteessa alkuun. Nämä osat myötäilevät Savukosken (2008: 75) havain- toja selviytymistarinoista. Kolmijaossa keskeisiä retorisia suhteita ovat syy- seuraussuhteet ja ratkaisusuhteet.

Alun kriisiksi riittää onnistujatarinoissa ylipaino tai henkilön tietty massa sinänsä. Täl- löin tilanteen ei-toivottavuutta ei välttämättä perustella. Esimerkissä (40) lähtötilanteena on juuri vaa'an lukema, joka toimii liikkeelle panevana tekijänä tarinan keskikohdalle eli käännteelle.

(40) ⁶Siinä vaiheessa ⁷kun vaaka alkoi näyttää yli 100kiloa, ⁶alkoi motivaatio löytyä jostain. (Fitfarm.fi: 2)

Esimerkin (40) upotettu sivulause, yksikkö 7, on rakenteellisesti tahdosta riippumaton syy motivaation löytymiselle yksikössä 6. Vaa'an lukemat ovat aiheuttaneet motivaation löytymisen. Tahdonalaisuus on vaikeasti tulkittavissa, sillä motivaation voidaan yleisesti ajatella olevan sisäsyntyistä. Koska kirjoittaja kuitenkin korostaa ulkoisia tekijöitä liikkeelle panevana syynä, olen määritellyt esimerkin tahdosta riippumattomaksi syy-suhteeksi, jonka ytimessä on motivaation löytyminen.

Niissä kolmessa aineiston tarinassa, joissa ei-toivottava lähtötilanne on alipaino, lähtötilanteen ongelmallisuutta on puolestaan valotettu erityisen tarkasti. Näissä tarinoissa alipaino sinänsä ei näyttäisi olevan ylipainon tavoin ei-toivottavaa tai ongelmallista, vaan sen ongelmallisuutta perustellaan muun muassa terveydellisillä ja sosiaalisilla syillä. Esimerkissä (41) tarinan henkilö kuvaa alipainoa ongelmana nimenomaan edellä mainituista syistä.

- (41) ³Olen aina ollut siro ⁴ja sitten alipaino alkoi vaikuttamaan myös terveyteeni. ⁵Pienestä koostani olenkin saanut kuulla koko pienen ikäni. ⁶Yleensä kuulee ⁷kun lihavista puhutaan ilkeästi, ⁸mutta myös minua on kutsuttu kukkakepistä nälkämään lapseksi. (Fb 30.5.2013)

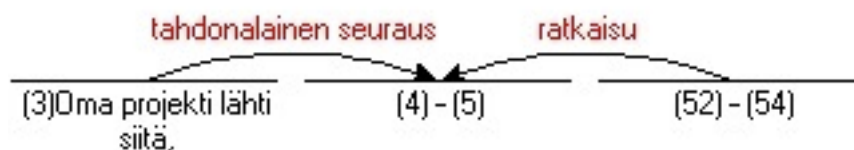

Esimerkissä (41) yksiköt 3–4 ovat taustasuhteessa yksikköön 5, joka on lähtötilanteen ydin. Yksiköiden 3–4 välillä on tahdosta riippumaton syy-suhte, jonka ytimessä on ”- alipaino alkoi vaikuttamaan myös terveyteeni”. Alipaino on yksikössä 3 asiintila, jolle ei eritellä syitä. Seuraavassa yksikössä 4 alipaino on kieliopillinen subjekti, ikään kuin

ulkopuolinen tekijä, joka vaikuttaa kertojaan. Yksiköt 6–8 tarkentavat yksikön 5 asiiasältöä esittämällä esimerkistä yleistysten. Ilkeät puheet lihavista toimivat vastaväitteenä ilkeille puheille laihoista; yksiköiden 6–7 muodostaman näennäisen vastaväitteen tehtävä on toimia tukiväitteenä yksikön 8 esittämälle asiiasällölle.

Keskikohdan käännteentekevät tapahtumat ovat tahdonalaista seurausta alun kriisille, joka puolestaan kuvataan usein tahdosta riippumattomaksi tilanteeksi. Esimerkissä (42) tarinan alku ja keskikohdan kuvailu ovat samassa virkkeessä. Yksiköissä 52–54 puolestaan on tarinan loppu.

- (42) ³Oma projekti lähti siitä, ⁴että kyllästyin omaan peilikuvaani sekä siihen ⁵ettei kaupoista löydy mitään "kivaa". – – ⁵²Matkan varrella kiloja on lähtenyt noin 25 kiloa ⁵³ja senttejä on lähtenyt vyötäröltä noin 30 cm ⁵⁴sekä oma ryhti on huomattavasti parantunut. (Fitfarm.fi: 5)

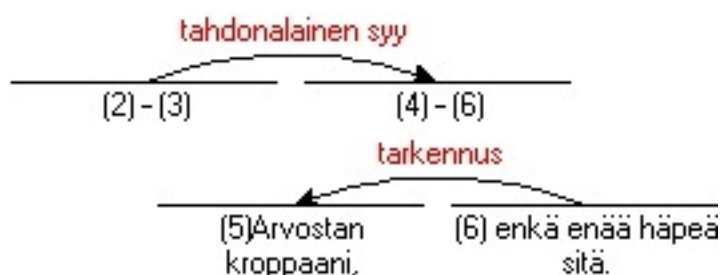

Esimerkin (42) lähtötilanteessa eli tarinan alussa kuvataan kaksi kriisiä, joille tarinan edetessä esitetään ratkaisu. Kriisejä kuvataan yksiköissä 4 ja 5. Käännteentekevä tapahtuma, tarinan keskikohta, on ”oman projektin lähteminen” yksikössä 3. Tarinan alun kriisit ovat siis rakenteellisesti upotettuna keskikohtaan. Esimerkin (42) käännteentekevä yksikkö 3 on tulkittavissa tahdonalaiseksi seuraussuhteeksi siksi, että kirjoittaja korostaa omaa toimintaansa, kyllästymistä, lähtökohtana. Syyt ovat siis suhteen ytimessä. Syitä projektille on nimetty kaksi: ensimmäinen niistä on omaan peilikuvaan kyllästyminen ja toinen kyllästyminen siihen, ettei kaupoista löydy mitään kivaa. Yksiköt 52–53 ovat rakenteellisesti lähimpänä ratkaisua suhteessa alun kriiseihin. Ratkaisu ei kuitenkaan ole aivan samansisältöinen kuin alussa kuvatut ongelmat: ratkaisuna ei kuvata tyytymättömyyttä omaan peilikuvaan ja sopivien vaatteiden löytymistä kaupasta, vaan kehon muutosta kuvailemalla yksikön tulkinta ratkaisuksi jätetään lukijalle.

5.2 Tarina ilman alkua

Osassa aineistoa ei kuvata tarinallista alkua ollenkaan. Niin sanottu lähtötilanne, ongelma, joka enteilee käännteentekeviä tapahtumia, puuttuu tällöin tekstistä kokonaan. Esimerkissä (43) kirjoittaja kuvaa ainoastaan nykytilannetta ja siihen johtaneita asioita.

- (43) ²Teidän avulla olen muuttanut elämäni. ³Olen karistanut kiloja vajaat 7kg. ⁴Olen onnellisempi ja iloisempi kuin koskaan. ⁵Arvostan kroppaani, ⁶enkä enää häpeä sitä. (Fb 3.5.2013)

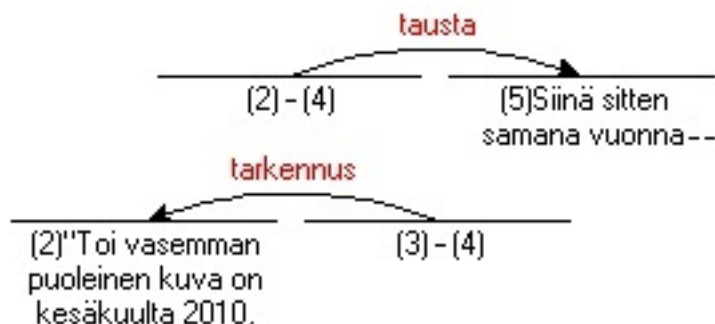

Esimerkin (43) tarinassa kuvaillaan nykytilannetta, jossa kirjoittaja on onnellinen ja arvostaa vartaloansa. Yksiköt 2 ja 3 ovat tulkittavissa tarinan keskivaiheeksi, sillä niissä kerrotaan perfektimuodossa, mitä kirjoittaja on tehnyt. Yksiköt ovat siis tahdonalaisia syitä nykytilanteelle yksiköissä 4–6. Yksikkö 6 tarkentaa edeltävää yksikköä: kirjoittaja on ennen kehonmuokkausta hävennyt vartaloansa, mutta ei enää tee niin. Tarinassa ei kuitenkaan ole alkutilannetta, jossa kerrottaisiin, että kehoa on hävetty. Siten yksiköt 5–6 olisivat tulkittavissa myös ratkaisuksi ilman ongelmaa (ks. tarkemmin luku 4.4).

Esimerkin (43) tarinassa on kaksi kuvaa, joista toinen kuvaa alkutilannetta ja toinen loppua. Tarinallisen alun puuttuminen voi selittyä sillä, että alku on kerrottu jo kuvalla. Se, mikä on onnistujatarinan kannalta olennaista on silminnähtävä muutos vartalossa. Tämä muutos välittyy vierekkäin asetetuista kuvista.

Esimerkki (44) tukee olettamusta kuvasta tarinan alkua korvaamassa. Siinä kirjoittaja viittaa tarinassaan suoraan kuvaan.

- (44) ²"Toi vasemman puoleinen kuva on kesäkuulta 2010, ³kävin silloin satunnaisesti salilla vähän mukamas treenaamassa, ⁴söin ihan väärin. ⁵Siinä sitten samana vuonna löysin Fitfarmin gfg:n ja ne muut litet (Fb 27.5.)

Esimerkissä (44) kertoja viittaa tarinassa olevaan kuvaan demonstratiivipronominilla 'toi' (*tuon*). Kirjoittaja haluaa lukijan tulkitsevan kuvan lähtötilanteeksi eli tarinalliseksi aluksi. Yksiköt 3–4 ovat tälle ainoastaan tarkennuksia, sillä kaikkein olennaisin, se, mil-
tä keho näytti ennen valmennusjaksoa, on kuvassa. Yksikkö 5 aloittaa tarinallisen kes-
kikohdan, jossa käänteentekevä tapahtuma on valmennusohjelmien löytäminen.

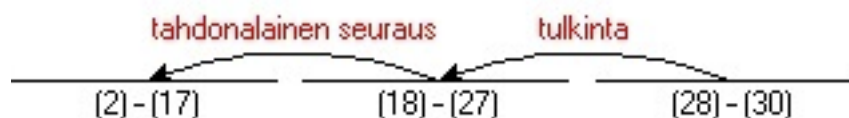
5.3 Kompleksinen rakenne

Kaikkia aineiston tarinoita ei voi jakaa yksiselitteisesti alkuun, keskikohtaan ja loppuun. Kirjoittaja voi esimerkiksi ikään kuin astua tarinansa ulkopuolelle ja toimia oman ta-
rinansa tulkitsijana tai arvioijana. Kirjoittaja voi myös kertoa tarinassaan muita asioita,
jotka eivät ole varsinaisesti osa onnistujatarinan juonellista kokonaisuutta. Oman lisänsä
kompleksisuuden tuovat myös sosiaaliselle medialle tyypilliset viestintämuodot.

Tulkinta- ja arviointisuhteet kuuluvat kompleksisuuden sikäli, etteivät ne sovi oikeas-
taan mihinkään aiemmin määriteltyihin tarinan osiin. Tällaisia suhteita esiintyy onnistu-
jatarinoissa lähinnä laajempien tekstinosien välisenä suhdetyyppinä. Erityistä on, että
kirjoittaja toimii itse tarinansa arvioijana tai tulkitsijana. Myös Annala (2008: 98) on
todennut laihdutus kertomuksista, että vastaanottaja on niissä useimmiten laihduttaja
itse.

Esimerkissä (45) kirjoittaja tekee johtopäätöksiä valmennusjaksonsa päätteeksi.

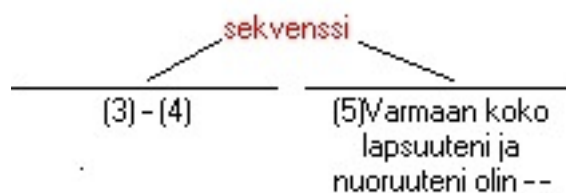
- (45) ²Olen ollut hoikka pienestä lähtien -- ¹⁸Lähdin Bikini Challengeen mukaan innolla ja mielenkiinnolla. -- ²⁸Sen lisäksi, ²⁹että vartaloni muokautui silmissä ³⁰ja rasva tirisi kropasta, ²⁸on tämä kymmenen viikkoa ollut myös matka omaan itseen. (Fb 1.7.2013)

Yksikkö 2 esimerkissä (45) aloittaa tarinan alun, jolle keskiosa alkaen yksiköstä 18 on tahdonalaista seurausta. Yksikössä 28 kirjoittaja summaa valmennusjaksoaan niin asettamalla sen laajempaan kehykseen: kuvaamalla, että valmennus on ollut 'matka omaan itseen'. Kyseessä on tällöin tulkintasuhde, jossa ei ainoastaan määritellä asiaa positiiviseksi tai negatiiviseksi, vaan joksikin muuksi.

Osa onnistujatarinoista on hyvin monisanaisia, ja niissä on sisältöä, jonka kuulumista johonkin tarinalliseen osaan on vaikea määrittää. Esimerkin (46) tarinan kertoja aloittaa tarinansa aina syntymästään saakka.

- (46) ³Oli synkkä ja myrskyinen yö, elokuussa 1980, ⁴kun 25. päivä aamuyöllä putkahdin maailmaan. ⁵Varmaan koko lapsuuteni ja nuoruuteni olin ja elin normaalipainon ylärajoilla. (Fitfarm.fi: 9)

Kirjoittaja kuvaa yksiköissä 3–4 päivää, jona hän on syntynyt. Nämä yksiköt eivät varsinaisesti ole osa tarinan alkua, jossa kuvaillaan lähtötilannetta ja sen taustoja. Yksikköön 5, joka jo kuuluu tarinalliseen alkuun, edeltävät yksiköt ovat ainoastaan sekvenssisuhteessa. Rakenteen funktioita sekvenssisuhteen alla voisivatkin olla esimerkiksi se, että kirjoittaja haluaa antaa itsestään jotain henkilökohtaista, elävöittää tekstiä ja tuoda esille oman ikänsä.

Erityisesti Facebook-sivun onnistujatarinoissa on jopa sellaisia osia, joille ei löydy RST-teorian suhdeluokituksesta mitään suhdetyyppiä. Tällaisia osia ovat esimerkiksi FitFarmin tervehdykset ja kommentit sekä tarinan kirjoittajan kiitokset ja hymiöt. Tällaiset rakenteet eivät esimerkin (46) tapaan kuulu yksiselitteisesti mihinkään tarinan kolmesta osasta. Esimerkissä (47) on Facebook-sivulla julkaistulle tarinalle tyypillinen tervehdys.

(47) ¹Kaunista torstaiamua kaikille! ²Tässä päivän onnistumistarina: (Fb 30.5.2013)

Facebook-sivulla erityistä on, että julkaisijana on FitFarm, joka liittää onnistujien itse kirjoittamiin tarinoihin sisältöä. Esimerkin (47) yksikön 1 tervehdyksellä on oma funktionsa sosiaalisessa mediassa: se on vuorovaikutusta ylläpitävä lausuma. RST-teorian rajautuu metodina kuitenkin ei-puhuttuun tai ei-vuorovaikutteiseen tekstiin. Teorian soveltamisen haasteisiin palataan lähemmin seuraavassa luvussa.

6 TULOKSET JA PÄÄTELMÄT

Tekstilajin tunnistamisen kannalta on muun muassa John Swalesin (1990: 45–48) mukaan olennaista erottaa tekstin kommunikatiivinen päämäärä. Toisaalta tekstilajin määrittelyyn tarvitaan tietoa myös rakenneominaisuuksista (Eggins & Martin 1997: 237). Onnistujatarinoiden tapauksessa samaan tekstilajiin kuuluvia tekstejä yhdistävät analyysin perusteella samat kommunikatiiviset päämäärät, mutta rakenteellisissa ominaisuuksissa on jonkin verran eroavaisuuksia tarinoiden välillä.

Tekstilajitason rakennekuvaus onnistujatarinoista paljastaa, että kommunikatiivisia päämääriä on ainakin kaksi: motivointi ja positiivisten mielikuvien herättäminen. Onnistujatarinoiden rakenne puolestaan on tavallisimmin kolmijakoinen, mutta alku voi myös puuttua, ja tarinoihin liittyy myös tervehdyksiä, kommentteja ja muita lisäyksiä, jotka voivat olla kirjoittajan tai julkaisijan tekemiä. Ensimmäisissä alaluvussa 6.1 ja 6.2 erittelen tutkimustuloksia, onnistujatarinoiden rakennetta ja funktiota. Näistä teen päätelmiä seuraavassa alaluvussa 6.3. Viimeisessä alaluvussa 6.4 käsittelen teorian soveltamisen haasteita ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

6.1 Onnistujatarinoiden rakenne

Onnistujatarinat jakaantuvat kolmeen osaan: alkuun, keskikohtaan ja loppuun. Alussa kirjoittaja kuvailee ennen kehonmuokkausta vallinnutta lähtötilannetta, joka on ei-toivottava, esimerkiksi lihavuus. Ei-toivottavan tilanteen kuvaillaan olevan tahdosta riippumaton: subjekteina voivat olla esimerkiksi raskaus, vaikea elämäntilanne tai liikumattomuus, jotka ovat tuoneet kirjoittajalle kiloja. Ainoastaan kahdessa onnistujatarinassa kirjoittaja asettaa itsensä subjektiksi ja kuvailee ei-toivottavan lähtötilanteen aiheutuneen omasta toiminnasta, esimerkiksi siitä, että on syönyt liikaa. Tarinan alussa kirjoittaja voi myös taustoittaa lähtötilannetta esimerkiksi kertomalla jotain yleistä itsestään. Alku voi myös puuttua kokonaan.

Tarinan keskikohta alkaa kuvauksella siitä, että on ryhdytty kehonmuokkaukseen. Lähtötilanteen syy-seuraussuhteista poiketen keskikohdassa kirjoittaja korostaa minätekijää eli tahdonalaista toimintaa: kirjoittaja on tehnyt päätöksen kehonmuokkaukseen ryhtymisestä ja on tämän projektin aktiivinen toteuttaja. Keskikohdassa kuvaillaan keinoja, joilla lopulliset tavoitteet saavutetaan. Keinoina voidaan esittää valmennusohjelma, liikunta, ruokavalio, henkilökohtaiset ominaisuudet tai jokin näiden yhdistelmä. Tarinoiden julkaisija, FitFarm, tuo esille nimenomaan valmennusohjelmat tavoitteiden saavuttamisen keinoina, mikä on tarkoituksenmukaista yrityksen päämäärille.

Tarinan lopussa kuvataan ratkaisu alussa kuvattuun ongelmaan. Jos ongelma on ollut lihavuus, ratkaisuna paino on pudonnut. Tämä on yhtäläistä Savukosken (2008: 75) havaintojen kanssa: myös anorektikoiden selviytymistarinoissa loppuratkaisuna kuvataan onnistumisen ja eheytyksen elämyksiä suhteessa alun kriiseihin. Onnistujatarinan lopulle tyypillistä on kuitenkin, että siinä kuvataan sellaisia ratkaisuja, joille vastaavia ongelmia ei ole esitetty tarinan alussa. Muutokset kehossa aiheuttavat kirjoittajien mukaan siis monenlaisia positiivisia muutoksia. Lopussa voidaan esimerkiksi sanoa, että *olen nyt onnellinen*, vaikka tarinan lähtötilanteessa ongelmaksi ei ole kuvattu apeutta. Tämä ilmiö on samankaltainen kuin Kinnusen (2001: 232) havainnot kehonrakentajista, jotka kuvaavat kehonsa muuttumista koko elämän mullistavana asiana, sekä fyysisenä että psyykkisenä uudelleensyntymisenä. Tarinan ajallinen kulku voi päättyä nykyhetkeen, mutta useammin kuitenkin kuvataan projektin keskeneräisyyttä ja sitä, että kehonmuokkaus jatkuu edelleen.

Onnistujatarinoiden liittyä myös rakenteita, jotka eivät selvästi kuulu tarinalliseen alkuun, keskikohtaan tai loppuun. Kirjoittaja voi esimerkiksi kertoa asioita, jotka eivät varsinaisesti liity tarinan juonelliseen kulkuun, tai ikään kuin astua tarinansa ulkopuolelle ja tehdä tulkintoja siitä, millainen tarinan kuvaama aika on ollut. Tarinoiden liitettyä myös niiden julkaisijan FitFarmin omia tervehdyksiä, kommentteja ja muita huomioita.

6.2 Onnistujatarinoiden kaksi tehtävää

Tutkielmassani esiintyvät periaatteessa kaikki Wyken ja Zieblandin (2012: 239) määrittelemät kolme syytä muutostarinoiden esille laittamiseen: tarinat voivat olla esillä mainostustarkoituksessa, havainnollistavina esimerkkeinä sekä rohkaisun tai inspiraation lähteinä. Mainostustarkoitus ja havainnollistavana esimerkkinä oleminen kuitenkin kuuluvat analyysini mukaan samaan kategoriaan, ja olenkin karsinut onnistujatarinoiden funktiot kahteen. Nämä kaksi funktiota olen nimennyt motivoinniksi ja positiivisten mielikuvien herättämiseksi.

Onnistujatarinoilla on analyysin perusteella ensinnäkin lukijaa motivoiva tehtävä. Lukijaa motivoi kehonmuokkaukseen ja valmennuspalvelujen ostoon yhtäältä kirjoittaja omalla esimerkillään ja toisaalta onnistujatarinat julkaiseva yritys. Toinen onnistujatarinoiden tehtävä on positiivisten mielikuvien herättäminen. Positiivisia mielikuvia herättää kirjoittaja, joka tuo esiin itsensä ja tarinansa myönteisessä valossa, sekä yritys, joka käyttää näitä tarinoita myönteisen maineensa rakentamisessa.

Kirjoittaja motivoi lukijaa kehonmuokkaukseen omalla esimerkillään esittämällä ongelman, joka on ennen kehonmuokkausprosessia vallinnut tilanne. Kirjoittaja esittää tarinassaan myös ongelmalle ratkaisun, ja ratkaisuja myös sellaisiin ongelmiin, joita lähtötilanteessa ei ole tuotu esiin. Kehonmuokkauksen kuvataan siis johtavan monenlaisiin myönteisiin asioihin. Lukija voi samaistua kirjoittajaan ja inspiroitua vastaavanlaisen kehonmuokkausprojektin toteuttamiseen.

Onnistujatarinoiden analyysi tukee myös ennako-oletusta siitä, että yritys käyttää onnistujatarinoita lukijan motivoimiseen markkinoimalla valmennuspalveluitansa. Lukijaa voidaan ajatella motivoitavan yrityksen palvelujen ostoon jo yksistään siten, että positiiviseen sävyyn kirjoitetut tarinat on valittu esille laitettavaksi. Yritys motivoi palvelujensa ostoon varsin näkyvästi korostamalla erityisesti kotisivujensa onnistujatarinoissa keinosuhdetta: jokaiseen tarinaan on liitetty tieto siitä, mitä valmennusohjelmaa käyttämällä kehonmuokkausprosessi on toteutettu. Valmennusohjelmien kuvaaminen ongelman ratkaisun keinona sopii todennäköisesti erinomaisesti FitFarmin markkinointivies-

tinnän tavoitteisiin: yrityksen tarjoaman tuotteen kuvataan tarinoissa johtaneen haluttuihin tuloksiin.

Yritys liittää myös suurempia markkinointiviestinnällisiä sisältöjä onnistujatarinoin. Mahdollistamissuhteella, esimerkiksi huomautuksella siitä, milloin tarinassa käytettyyn valmennusohjelmaan on mahdollista ilmoittautua, houkutellaan lukijaa palvelujen ostoon. Suoraa kehotusta osallistua johonkin valmennukseen ei kuitenkaan aineistossa esiinny. Kehotuksen voidaankin katsoa olevan yrityksen viestinnässä niin sanottuna julkilausumattomana väitteenä, mikä on tyypillistä markkinointiviestinnälle: kaupallisissa viesteissä ei useinkaan esitetä suoraa ostokehotusta (vrt. Vuokko 2003: 17; Halonen & Kakkuri-Knuutila 2000: 71).

Toinen onnistujatarinoiden tehtävä on positiivisten mielikuvien herättäminen. Kirjoittaja toimii tarinassa ruumiin kokoa määrittelevien kulttuuristen normien mukaisesti, mistä Donna Maurerin ja Jeffery Sobalin (1999) mukaan palkitaan sosiaalisesti. Kirjoittaja kuvaa ensinnäkin itseään positiiviseen sävyyn tarinan nykytilanteessa, ja korostaa erityisesti syy-seuraussuhteissa itseään tekijänä, joka on muuttanut elämäänsä paremmaksi. Kirjoittaja tuo esiin henkilökohtaisen saavutuksen, ja myös arvioi ja tulkitsee tarinaansa kokonaisuudessaan myönteiseen sävyyn.

Myös yritys pyrkii onnistujatarinoilla herättämään positiivisia mielikuvia itsestään. Ensinnäkin tarinat ovat todisteita siitä, että yrityksen tarjoamat palvelut toimivat luvutulla tavalla. Onnistujatarinoiden esille laittaminen on myös kommunikointia, mikä korostuu erityisesti Facebook-sivulla, jossa yritys liittää tarinoin tervehdyksiä ja kommentteja. Facebook-sivun onnistujatarinoiden yksi tärkeä tehtävä yritykselle näyttääkin analyysin perusteella olevan vuorovaikutuksen ylläpito. Pelkät tervehdykset ilman onnistujatarinoita eivät todennäköisesti olisi yhtä tehokkaita viestejä luomaan kuvaa FitFarmista aktiivisena viestijänä sosiaalisessa mediassa.

6.3 Pohdintaa rakenteista ja funktioista

Onnistujatarinoiden tekstinosien väliset suhteet ovat usein rakennetasolla erilaisia kuin niiden implisiittinen tulkinta. Esimerkiksi syy-seuraussuhteita, jotka ovat onnistujatarinoiden keskeisiä funktioita, ei välttämättä ilmaista rakenteellisesti, vaan syyksi ja seuraukseksi tunnistettavien osien välillä on ainoastaan sekvenssisuhde eli ajallinen peräkkäisyys. Syitä ja seurauksia kuvataan usein myös olevan paljon. Jacqueline Wiseman (1995: 15) onkin todennut, että elämäkertatutkimuksessa ei välttämättä havaita suoraa linjaa syystä seuraukseen, vaan pikemminkin joukko eri tärkeysasteisia syitä ja seurauksia. Tällainen näky myös onnistujatarinoissa, jotka ovat jossain määrin verrattavissa omaelämäkerrallisiin aineistoihin.

FitFarmin onnistujatarinoihin lisäämät sisällöt ovat niin ikään rakenteeltaan mielenkiintoisia: yritys käyttää esimerkiksi mahdollistamissuhdetta kertoessaan, että jokin valmennusohjelma on alkamassa. Lukija kuitenkin tulkitsee tällaisen sisällön kehotukseksi. Se, että yritys tarjoaa lukijalle mahdollisuuden osallistua valmennusohjelmaan sen sijaan että kehottaisi suoraan tätä osallistumaan sellaiseen, on vähemmän hyökkäävä tapa asian esittämiseen. Sillä saavutetaan todennäköisesti parempi tulos kuin suoralla ostokehotuksella.

Elämäkertatutkija J.P. Roosin (1988: 141) mukaan julkisuudessa pidetään yllä niin kutsuttua *onnellisuusmuuria*. Tämä tarkoittaa, että se, mitä lukijoille kerrotaan, on vain julkisivu, jonka takana olevasta elämästä ei saada tietoa (emt.). Tällainen muuri voisi olla yksi syy siihen, miksi onnistujatarinat sopivat erinomaisesti yrityksen markkinointiviestintään. Koska kirjoittajat pyrkivät tuomaan esille itsensä positiivisessa valossa, he tekevät sen samalla yrityksellekin.

Syy-seuraussuhteissa huomionarvoista on se, että lihavuus sinänsä riittää aiheuttamaan alun kriisin, kun taas lähtötilanteessaan alipainoisilla ainoastaan laihuus ei riitä syyksi massan keräykseen, vaan syinä kehonmuokkaukselle ovat laihuuden lieveilmiöt. Tämä havainto tukee aikaisempaa tutkimusta: lihavana olemisessa ongelma on pikemminkin

ympäristön negatiivinen suhtautuminen asiaan kuin oma terveys (esim. Harjunen 2009: 44).

Lähtötilanteessaan alipainoisilla terveydelliset syyt, huono itsetunto, kiusaamisen kohteeksi joutuminen ynnä muut taustatekijät ovat liikkeelle panevia tekijöitä kehonmuokausprosessille. Tällaisia tarinoita on tosin aineistossa todella vähän, eli todelliseen vertailuun painonpudotustarinoiden kanssa ei päästä. Yksi jatkotutkimusaihe voisikin olla aineiston laajennus ja vertailu lihastenkasvatus- ja painonpudotustarinoiden välillä.

Onnistujatarinoissa, joissa on pudotettu painoa, laihduttamiselle ei ole useinkaan nimetty muuta syytä kuin kilomäärä tai lihava ulkomuoto. Harvoissa tarinoissa puhutaan pahoinvoinnista, surusta tai epämiellyttävästä ulkomuodosta, mutta lopputuloksissa kuitenkin korostetaan hyvinvointia, onnellisuutta ja kohennutta ulkonäköä. Oman tutkimukseni tulokset ovat linjassa aikaisemman tutkimuksen kanssa muun muassa juuri siten, että hyvässä kunnossa oleva vartalo on ihanne, jota kohti ihmisen oletetaan pyrkivän, ja poikkeava ruumiillisuus, lihavuus, on torjuttava. (mm. Edgley 2006, Harjunen & Kyrölä 2007, Kyrölä 2010)

Dan Martin (2002) on tutkinut narratiiveja erilaisten lihaviin vertaistukiryhmien tapamisissa ja teksteissä. Painonvartijakontekstissa näkyvät Martinin (2002) mukaan negatiiviset lihavuuden narratiivit: yhteiskunnallisesti luotu terveen ja hyvinvoivan vartalon ihanne on päämäärä, jota kohti jokaisen tulee kulkea ruokavalionsa pisteitä, kalorimäärää, laskemalla. Painonvartijat korostavat siis henkilökohtaista vastuuta: ihminen tekee itsestään lihavan omilla valinnoillaan, ja lihavuus on pahasta. Sitä vastoin anonyymien ylensyöjien vertaistukiryhmä OA (overeaters anonymous) määrittelee ylipainoisen ihmisen sairauden uhriksi, ja ylensyönnin tämän sairauden oireeksi. (Martin 2002: 167; 171)

Onnistujatarinoissa vallitseva näkemys vartalosta on lähellä painonvartijoiden negatiivisia lihavuuden narratiiveja. Kirjoittajan kuvaus lähtötilanteen syistä on kuitenkin sikäli lähellä OA:n määrittelyä, että kirjoittaja asettaa itsensä useimmiten objektiksi kertoessaan ei-toivottavan lähtötilanteen syitä. Tämä on ristiriidassa sen yleisen näkemyksen

kanssa, että ihminen vaikuttaa ruumiillisuuteensa omilla valinnoillaan (vrt. Dan Martin 2002). Ryhtyessään kehonmuokkaukseen kirjoittaja on tarinoissa sen sijaan aktiivinen tekijä, joka omasta tahdostaan muokkaa kehoaan.

Tahdonalaisuuden ristiriitainen suhde kehonmuokkaukseen on havainto, joka eroaa aikaisemmasta tutkimuksesta. Voi olla, että kirjoittaja asettaa itsensä lähtötilanteessa olosuhteiden kohteeksi siksi, että ruumiin kokoa säätelevät normit ovat länsimaisessa yhteiskunnassa niin vahvoja, ja erityisesti lihavuus on vahvasti negatiivisesti leimaava ominaisuus (vrt. Harjula 2009; Kyrölä 2010). Muodostamalla tahdosta riippumattoman suhteiden niin kutsutulle poikkeavalle ruumiillisuudelleen kirjoittaja välttää leimamasta itseään epäonnistujaksi lähtötilanteessaan.

Vaikka onnistujatarinat vastaavat fit-vartalon tavoittelun nykytrendeihin, niihin itse asiassa – massankeräystarinoita lukuun ottamatta – kätkeytyy konventio niin kutsutusta perinteisestä laihdutustarinasta, jossa painon putoaminen on olennaisinta. Mitä siis tulee tutkielman alussa olleeseen FitFarmin mainoslauseeseen, sen voisi aineiston perusteella muuttaa muotoon ”läskissä on vikaa, ja sinun tulee haluta siitä eroon”.

6.4 Teorian soveltamisen haasteet ja mahdolliset jatkotutkimusaiheet

Teorian soveltamisessa aineistoon on ollut monenlaisia haasteita. Onnistujatarinoiden osien väliset suhteet eivät ole aina yksiselitteisesti määriteltävissä, koska sekä yksittäisten lauseiden että laajempien tekstinosien suhteiden tunnistaminen ja nimeäminen on jossain määrin tulkinnanvaraista, kuten analyysini osoittaa. Epävarmuus onkin Jari Metsämuurosen (2006: 242, 247) mukaan väistämättä läsnä kvalitatiivisen tutkimuksen tekemisessä.

RST-teoria vaatii lausekeskeisyyttä. Englanti on Mannin ja Taboadan (2006: 8–9) mukaan lausekeskeinen kieli. Analyysini perusteella suomen kieli ei sitä välttämättä aina ole: yksittäisistä lauseista ei ole aina löydettävissä tiettyä retorista funktiota suhteessa toiseen tekstinosaan, tai vaihtoehtoisesti funktioita on useita. Jopa yksittäiset sanavalin-

nat lauseiden sijaan antavat tilaa useanlaiselle tulkinnalle. Tutkijana olenkin monessa kohtaa tehnyt päätelmiä, jotka ovat todennäköisiä, joiden perustelut voin tuoda näkyviin ja, joista voidaan edelleen kehittää keskustelua eteenpäin.

Vaikka onnistujatarinoiden sopivat Aristoteleen esteettiset teesit, on otettava huomioon, että Aristoteles on kirjoittanut esteettistä teoriaansa aikakautensa draamasta, siis ei-luonnollisesta puheesta, jota tehtiin tietyn muotin mukaan. Matti Hyvärinen (2010: 132–133) on jopa esittänyt, että luonnollinen on ei-luonnollisen vastakohta. Kaikkien onnistujatarinoiden rakenne ei mahdu kolmijakoon, vaan niissä on muitakin osia. Tämä voi johtua siitä, että onnistujatarinat esiintyvät virtuaaliympäristössä. Alexandra Georgakopoulou (2013) onkin todennut, että niin kutsutut perinteiset tutkimuskeinot ovat riittämättömiä, kun tutkitaan virtuaaliympäristössä esiintyviä tarinoita. Virtuaaliympäristön tarinat eivät ole tarinoita perinteisessä mielessä, sillä niissä esiintyy multimodaalisuutta ja -linearisuutta. Voidaan jopa väittää, että edes samassa ympäristössä esiintyvät, samankaltaiset sisällöt eivät muodosta yhtä tiettyä genreä, kun kyseessä on virtuaalinen ympäristö. (Georgakopoulou 2013: 695; 703)

Ei-lineaariseen tarinoiden luonteeseen kuuluvat myös niiden sisältämät kuvat. Helmut Gruber ja Peter Muntigl (2005: 84) ovat esittäneet, että RST on erityisesti tekstin koherenssein tarkastelua. Onnistujatarinat muodostavat kohosteisen kokonaisuuden todennäköisesti nimenomaan yhdessä kuvien kanssa. Kuvat muodostavat tekstiin kokonaisuudessaan esimerkiksi todistesuhteen osoittamalla tekstissä kuvatun muutoksen todeksi. Kuviin myös viitataan tarinoissa suoraan, jolloin tarina on eheä kokonaisuus vain kuviin. Analyysini osoittaa jopa, että tarinoista puuttuu huomattavan laajojakin osia, joita kuvat täydentäisivät; esimerkiksi lähtötilanne. Tekstiä ei olisikaan näin ollen syytä erottaa kuvista, vaan jatkotutkimuksissa RST-teorian rinnalle olisi hyvä ottaa mukaan kuva-analyysi.

Analyysissäni on myös viitteitä siitä, että onnistujatarinoiden laihduttajat kuvaavat useimmiten projektinsa keskeneräisyyttä, kun taas lähtötilanteessaan alipainoisten tarinat päättyvät nykyhetkeen, jossa tavoite on saavutettu. Tämän tutkielman puitteissa todellista vertailua ei kuitenkaan voida tehdä, koska aineisto on niin pieni. Aineistoa laa-

jentamalla jatkotutkimuksissa voisi vertailla painonpudottajien ja massankerääjien tarinoita, ja tutkia, päättyykö massankerääjän projekti normaalipainoon, ja jatkuuko laihduttajan projekti hamaan tulevaisuuteen.

LÄHTEET

- Annala, Milla (2008). "Minä tein sen!" *Painonvartijat-lehden laihdutuskertomuksista ja niiden sukupuolittuneisuudesta*. Julkaisematon sosiologian pro gradu - tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Aristoteles (1997) [330-320 eaa.]. *Retoriikka. Runousoppi. (Rhetorica. Poetica, kääntänyt Paavo Hohti & Päivi Myllykoski)*. 3. painos. Helsinki: Gaudeamus.
- Bateman, John & Judy Delin (2006). Rhetorical structure theory. Teoksessa: Keith Brown (toim.). *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. 2. painos. Oxford: Elsevier. 589–597.
- Bordo, Susan (2003). *Unbearable weight. Feminism, Western culture, and the body*. Berkeley: University of California Press.
- Brown, Rob (2009). *Public relations and the social web. How to use social media and the web 2.0 in communications*. Lontoo: Kogan page.
- Chun, Rosa (2005). Corporate reputation. Meaning and measurement. *International Journal of Management Reviews* 7: 2, 91–109.
- Coombs, W. Timothy (2012). *Ongoing Crisis Communication. Planning, managing, and responding*. 3. painos. Lontoo: Sage Publications.
- Couper-Kuhlen, Elizabeth & Sandra Thompson (2000). Consessive patterns in conversation. Teoksessa: Elizabeth Couper-Kuhlen & Bernd Kortmann (toim.). *Topics in English Linguistics. Cause – Condition – Consession – Contrast: Cognitive and Discourse Perspectives*. Berliini: Mouton de Gruyter. 381–410.
- Coupland, Jaffe & Justine Coupland (2009). Attributing Stance in Discourses of Body Shape and Weight Loss. Teoksessa: Alexandra Jaffe (toim.). *Stance: Sociolinguistic Perspectives*. New York: Oxford University Press. 227–245.
- Devitt, Amy J. (2008). *Writing genres*. Illinois: Southern Illinois University Press.
- DiClemente, Carlo C., John C. Norcross & James O. Prochaska (1992). In search of how people change: Applications to addictive behaviors. *American Psychologist* 49: 2, 1102–1114.
- Edgley, Charles (2006): The Fit and Healthy Body: Consumer Narratives and the Management of Postmodern Corporeity. Teoksessa: Phillip Vannini & Dennis Waskul (toim.). *Body/embodiment: Symbolic Interaction and the Sociology of the Body*. Hampshire: Ashgate Publishing Company. 231–246.
- Eggins, Suzanne & James Martin (1997). Genres and Registers of Discourse. Teoksessa: Teun A. Van Dijk (toim.). *Discourse as Structure and Process*. Dis-

- course studies. A multidisciplinary introduction.* Lontoo: Sage Publications. 230–256.
- Fb = Facebook (2013). *Fitfarm* [online]. [Lainattu 24.9.2013]. Saatavilla: <https://www.face-book.com/pages/Fitfarm/137075596331251?fref=ts>
- Featherstone, Mike (1991). *The Body in Consumer Culture.* Teoksessa: Mike Featherstone, Mike Hepworth & Bryan S. Turner (toim.). *The Body. Social Process and Cultural Theory.* Lontoo: Sage Publications. 170–196.
- Fitfarm (2013). *Henkilökunta* [online]. [Lainattu 24.9.2013]. <http://www.fitfarm.fi/henkilokunta>
- Fitfarm.fi (2013). *Onnistujat. Pt-valmennus, nettivalmennus ja kisavalmennus* [online]. [Lainattu 24.9.2013]. Saatavilla: <http://www.fitfarm.fi/onnistujat;jsessionid=8E416F63868582C46E55A24E66DF4D05>
- Georgakopoulou, Alexandra (2013). Narrative analysis and computer-mediated communication. Teoksessa: Susan C. Herring, Dieter Stein & Tuija Virtanen (toim.). *Pragmatics of Computer-Mediated Communication. Handbooks of Pragmatics 9.* Berliini: Mouton de Gruyter. 695–715.
- Gruber, Helmut & Peter Muntigl (2005). Generic and rhetorical structures of texts: two sides of the same coin? Teoksessa: Teresa Fanego & Nikolaus Ritt (toim.). *Folia Linguistica 39*, 1–2. Berliini: Mouton de Gruyter. 75–113.
- Hakulinen, Auli, Fred Karlsson & Maria Vilkkuna (1980). *Suomen tekstilauseiden piirteitä: kvantitatiivinen tutkimus.* Department of General Linguistics Publications nro 6. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Halliday, M. A. K. & Christian Matthiessen (2004). *An introduction to functional grammar.* 3. painos. Lontoo: Arnold.
- Halliday, Michael & Ruqaiya Hasan (1985). *Language, context and text. Aspects of Language in a social-semiotic perspective.* Geelong: Deakin University Press.
- Halonen, Ilpo & Marja-Liisa Kakkuri-Knuuttila (2000). Argumentaatioanalyysi ja hyvän argumentin ehdot. Teoksessa: Marja-Liisa Kakkuri-Knuuttila (toim.). *Argumentti ja kritiikki. Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot.* Helsinki: Gaudeamus. 60–113.
- Harjunen, Hannele (2009). *Women and fat: approaches to the social study of fatness.* Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Harjunen, Hannele & Katariina Kyrölä (2007). Johdanto. Teoksessa: Hannele Harjunen & Katariina Kyrölä (toim.). *Koolla on väliä! Lihavuus, ruumisnormit ja sukupuoli.* Helsinki: Like. 9–46.

- Hyvärinen, Matti (2008). ”Life as Narrative” Revisited. *Partial Answers* 6: 2, 261–277.
- Hyvärinen, Matti (2010). Eletty kertomus ja luonnollinen narratologia. Teoksessa: Mari Hatavara, Markku Lehtimäki & Pekka Tammi (toim.). *Luonnolliset ja luonnottomat kertomukset. Jälkiklassisen narratologian suuntia*. Helsinki: Gaudeamus. 131–157.
- Hänninen, Stiina (2010). *Lihavuus ja laihduttaminen laihdutusmainonnassa ja vaikeasti lihaviiden ihmisten kokemana*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- ISK = *Iso suomen kielioppi* (2004). Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 950. 2. painos. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa (2000). Retoriikka. Teoksessa: Marja-Liisa Kakkuri-Knuuttila (toim.). *Argumentti ja kritiikki. Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*. Helsinki: Gaudeamus. 233–272.
- Kalliokoski, Jyrki (1996). Johdanto. Teoksessa: Jyrki Kalliokoski (toim.). *Teksti ja ideologia. Kirjoituksia kielestä ja vallasta julkisessa kielenkäytössä*. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos. 8–36.
- Karvonen, Pirjo (1995). *Oppikirjateksti toimintana*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kinnunen, Taina (2001). *Pyhät bodarit. Yhteisöllisyys ja onni täydellisessä ruumiissa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Komppa, Johanna (2012). *Retorisen rakenteen teoria suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen kirjoittelman kokonaisrakenteen ja kappalejaon tarkastelussa*. Helsinki: Unigrafia oy.
- Kuronen, Marja-Liisa (2004). *Vakuutusehtotekstin uudistaminen: matkalla alamaisestä asiakkaaksi*. Acta universitatis oeconomicae Helsingiensis A-231. Helsinki: Helsingin kauppakorkeakoulu.
- Kyrölä, Katariina (2010). *Weight of Images. Affective Engagements with Fat Corporeality in the Media*. Turku: Turun yliopisto.
- König, Ekkehard & Peter Siemund (2000). Causal and concessive clauses: Formal and semantic relations. Teoksessa: Elizabeth Couper-Kuhlen & Bernd Kortmann (toim.). *Cause, condition, concession, contrast. Cognitive and discourse perspectives*. Berliini: Mouton de Gruyter. 341–360.
- Livtv (2013). *Ohjelmat. Jutta ja puolen vuoden superdieetit* [online]. [Lainattu 7.10.2013]. Saatavilla: <http://www.livtv.fi/ohjelmat/jutta-ja-puolen-vuoden-superdieetit/etusivu>

- Mann, William C. & Christian M.I.M. Matthiessen (1991). Functions of language in two frameworks. *Word* 42: 3, 231–249.
- Mann, William C., Christian M.I.M. Matthiessen & Sandra A. Thompson (1992). Rhetorical Structure Theory and Text Analysis. Teoksessa: William C. Mann & Sandra A. Thompson (toim.). *Discourse Description. Diverse linguistic analyses of a fund-raising text*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 39–78.
- Mann, William C. & Maite Taboada (2006). Rhetorical structure theory: looking back and moving ahead. Teoksessa: Van Dijk, Teun (toim.). *Discourse studies vol 8*. Lontoo: Sage Publications. 423–459.
- Mann, William C. & Maite Taboada (2012). *Relation Definitions* [online]. Rhetorical Structure Theory website. [Lainattu 7.10.2013]. Saatavilla: <http://www.sfu.ca/rst/01/intro/intro.html>
- Mann, William C. & Sandra Thompson (1987). *Rhetorical Structure Theory. A theory of text organization*. Julkaisematon Kalifornian yliopiston erityisalaraportti. Marina Del Ray: Information Sciences Institute.
- Mann, William C. & Sandra Thompson (1992). Relational discourse structure: a comparison of approaches to structuring text by ‘contrast’. Teoksessa: Shin Ja J. Hwang & Merrifield William R. (toim.). *Language in context: essays for Robert E. Longacre*. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 19–45.
- Martin, Daniel D. (2002). From Appereance Tales to Oppression Tales. Frame Alignment and Organizational Identity. *Journal of Contemporary Ethnography* 31: 2, 158–206.
- Maurer, Donna & Jeffery Sobal (1999). Preface. Teoksessa: Maurer, Donna & Jeffery Sobal (toim.). *Interpreting Weight. The Social Management of Fatness and Thinness*. New York: Aldine de Gruyter.
- Merisavo, Marko, Mika Raulas, Jari Vesanen & Ville Virtanen (2006). *Digitaalinen markkinointi*. Helsinki: Talentum.
- Metsämuuronen, Jari (2006). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä* 2. 4. painos. Helsinki: Gummerus.
- Moore, Pamela (1997). Introduction. Teoksessa: Moore, Pamela (toim.) *Building bodies*. New Brunswick: Rutgers University Press. 1–9.
- Mustajoki, Pertti, Riitta Kanerva & Aila Rissanen (1991). *Liian paksu vai liian ohut*. Duodecim 107. 1768–1775.

- O'Donnel, Michael (1988). *RST Tool. A RST Markup Tool* [online]. [Lainattu 29.9.2013]. Saatavilla: <http://wagsoft.com/RSTTool>
- Pajala, Outi (2005). ”Mielessä häämötti punainen mekko”. *Laihduttaminen, pukeutuminen ja sukupuoli Painonvartijat-yrityksen menestystarinoissa*. Julkaisematon naistutkimuksen pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Paltridge, Brian (1997). *Genre, frames and writing in research settings*. Amsterdam: John Benjamins Publishing company.
- Puuronen, Anne & Raili Välimaa (2001) (toim.) *Nuori ruumis*. Helsinki: Gaudeamus ja Nuorisotutkimusverkosto.
- Renkema, Jan (2009). *The Texture of Discourse. Towards an outline of connectivity theory*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Rimmon-Kennan, Slomith (2002). The story of ”I”. *Illness and Narrative Identity. Narrative 10: 1, 9–27*.
- Roos, J.P. (1988). Behind the Happiness Barrier. *Social Indicators Research 20: 2, 141–163*.
- Savukoski, Marika (2008). *Vapaaksi anoreksian kahleista. Narratiivinen tutkimus selviytymispoluista*. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Sintonen, Teppo (1999). *Etninen identiteetti ja narratiivisuus. Kanadan suomalaiset miehet elämänsä kertojina*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Swales, John (1990). *Genre analysis. English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tainio, Liisa (1993). *Kannanoton tulkinta keskustelussa*. Julkaisematon suomen kielen lisensiaatintutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- THL = Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2013). *Kansallinen lihavuusohjelma 2012–2015* [online]. [Lainattu 15.10.2013]. Saatavilla: http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/ohjelmat/kansallinen_lihavuusohjelma_2012_2015
- Tolonen, Tarja (2001). Tyttöjen käsityksiä ihannenaiveudesta. Teoksessa Puuronen, Anne & Raili Välimaa (toim.). *Nuori ruumis*. Helsinki: Gaudeamus ja Nuorisotutkimusverkosto. 73–88.
- Vuokko, Pirjo (2003). *Markkinointiviestintä. Merkitys, vaikutus ja keinot*. Helsinki: WSOY.
- Wiseman, Jacqueline P. (1995). Elämäntienä sosiologia: ihmisiä ja käännekohtia matkan varrelta (kääntänyt Ilkka Syrén). Teoksessa: Elina Haavio-Mannila, Tom-

mi Hoikkala, Eeva Peltonen & Anni Vilkkonen (toim.). *Kerro vain totuus. Elämäkertatutkimuksen omaelämäkerrallisuus*. Helsinki: Gaudeamus. 15–31.

Wyke, Sally & Sue Ziebland (2012). Health and Illness in a Connected World: How Might Sharing Experiences on the Internet Affect People's Health? *Milbank Quarterly* 90, 2: 219–249.

Liite 1. Facebook-sivun onnistujatarina (Fb 25.5.2013)

Fitfarm jakoi henkilön Tiia Raisma Kuisma kuvan.
25. toukokuuta

Tässä Superdieettiläisen tarina!

Olen 21-vuotias nainen, joka on aina ollut enemmän ja vähemmän lihava, ja joka on sen takia ollut epävarma ja tyytymätön itseensä. Aina olen halunnut painolleni tehdä jotain ja lyhyeksi ovat yritykset jääneet. Mutta sitten tuli piste, etten halua olla enää itseni kiusaaja ja roollaaja. Sopivasti sattuiikin eteen Fitfarmin mainos Superdieetti -nettivalmennuksesta ja hetken emmittyä ilmoittauduin mukaan. Päälimmäiset ajatukset olivat, että mitenköhän tämä tulee onnistumaan, mutta tässä sitä nyt taistelijaluonteella seisotaan ja tuloksia saaneena.

11.2.2013 pyörähti käyntiin tuo mahtava Superdieetti -ohjelma, joka kesti kuusi viikkoa. Sen jälkeen jatkoin vielä kuusi viikkoa Superdieetti extra -ohjelmaan, joka päättyi 19.5. Tässä reilussa kolmessa kuukaudessa on tämän päivän vaa'alla käynnin jälkeen lähtenyt kiloja yhteensä 13 kiloa!! Tämä on kiltollisimpiä hetkiä elämässäni! Mutta myöskin olen äimistynyt siltä, miten nopeasti krooppaankin on tullut kehitystä! Vielä tässä on paljon työstämistä, vielä on mistä ottaa, mutta hyvää vauhtia tässä mennään ja into tähän on tosissaan syttynyt!

Painoin reilu vuosi sitten 97 kg, ennen superdieetin alkamista 89 kg ja nyt 76kg!

Kiitos Fitfarmin tiimille ihan kaikesta, ootte tehnyt suuren palveluksen minulle ja monille muille järjestäessänne valmennuksia!

Terveisin
Raisma

Tykkää Kommentoi · Jaa

👍 905 💬 31 📄 2

Liite 2. Kotisivujen onnistujatarina (Fitfarm.fi: 2)

VIRPIN TARINA**VALMENNUSAJAKSO: PT-VALMENNUS**

Koitetaanpa mahdollisimman ytimekkäästi kertoa matka melkein alussa olevasta kuvasta (2005) melkein lopussa olevaan kuvaan. Olen aina ollut ylipainoinen, eikä tuo liikunta ole lapsuudessa juuri maistunut. Siinä vaiheessa kun vaaka alkoi näyttää yli 100kiloa, alkoi motivaatio löytyä jostain. Sain painoa pudotettua ja kuntosalista tuli toinen koti, työpaikkani. Liikakiloja oli vielä muutamia, mutta en antanut sen haitata liikaa elämäni.

Syksyllä 2010 tein päätöksen haastaa itseni kunnolla ja toteuttaa salaisen haaveeni, alkaa treenaamaan tavoitteena body fitness lava! Treenailin ensin kaverin ohjella, mutta noin vuosi sitten aloitin Fitfarmin tilmissä. Valinta oli helppo, olinhan treenannut aiemminkin Bullin ohjeistuksella. Jälkimmäisessä kuvassa 4 viikkoa kisadieettiä jäljellä. En malta odottaa kisoja, enkä elämää sen jälkeen. Mahtavaa kun saa elää elämäänsä täysillä, suosittelen ;)

Virpi